A°. 1863. WOENSDAG 25 Maart. N°. 72.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is per drie maanden *f* 6 voor Rotterdam, en *f* 7 franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

BUREAU: Hoogstraat, Wijk 10, N.° 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . . . *f* 1.—
Iedere regel meer . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL

ROTTERDAM 24 Maart.

De zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden ving aan met een incident, daarin bestaande, dat de heer Storm van 's Gravesande aan den Minister van Koloniën de vraag rigtte tot mededeeling van verschillende stukken, in verband staande tot het wetsontwerp ter bekrachtiging van de concessie tot den aanleg van spoorwegen in Indië. Hij verlangde die mededeelingen, alvorens dat ontwerp in de afdeelingen wierd onderzocht. De Minister van Koloniën drong op een spoedig onderzoek van het ontwerp aan en wenschte de mededeeling van de nog verlangd wordende stukken bij de Memorie van Beantwoording te doen.

Hierover ontstond eene discussie, waaraan verschillende leden deel namen. De Minister was wel bereid tot de overlegging der stukken, maar vond bezwaar in een langdurig uitstel van het onderzoek van het ontwerp. Hij wenschte dus dat de Kamer vóór haar aanstaand reces dat ontwerp in de afdeelingen zou overwegen. — Na de gewone pauze deelde de Voorzitter mede dat de centrale afdeeling, belast met de regeling der werkzaamheden, had beslist dat het bedoelde ontwerp vóór het reces zal worden onderzocht en wel op het einde van deze of in het begin der volgende week, naarmate de toegezegde stukken zouden zijn gedrukt. De Min. van Kolonien heeft bovendien de overlegging van al die stukken toegezegd, maar onder het bepaalde voorbehoud van geheimhouding, waarvan de noodzakelijkheid uit de inzage der stukken zou blijken.

De Kamer heeft achtervolgens, na eenige discussien, meest met algemeene stemmen, aangenomen de volgende wetsontwerpen: I, tot naturalisatie van C. T. de la Chaux en acht anderen; II, tot onteigening van perceelen ten behoeve van het station van den Staatsspoorweg te Zwolle; III, idem ten behoeve van den spoorweg van Zutphen naar Deventer; IV, idem ten behoeve van den spoorweg van Goor naar de Duitsche grenzen; V, idem ten behoeve van den spoorweg van Leeuwarden naar Groningen; VI, tot bekrachtiging van den verkoop van Rijksgrond aan de Nederlandsche maatschappij voor spoorweg-materieel, en VII tot uitbreiding van art. 17 der wet van 19 augustus 1861 (Staatsblad n.° 72), betreffende de nationale militie.

Tegen morgen zijn aan de orde gesteld de beraadslagingen over twee wetsontwerpen van minder aanbelang, en de beslissing over onderscheidene conclusien van commissien.

Sommige bladen beweren dat de Poolsche opstand als geëindigd moet worden beschouwd en dat het „bête noire" van de diplomatie: de interventie van de Westersche Mogendheden, voor goed van de lijst is geschrapt. Wij zijn die meening geenszins toegedaan, op grond van de mededeelingen, die wij heden zoowel van het tooneel des opstands als over de diplomatieke onderhandelingen ontvangen. Zoo o. a. schrijft de Czas, na eerst zijn leedwezen te hebben betuigd, dat men het gemaakte plan om een guerilla-oorlog te voeren heeft vaarwel gezegd en geregelde veldslagen heeft willen leveren: „De verwijdering van den dictator geeft aan de zaak geen wanhopender aanzien; zelfs wanneer Langiewicz niet weder terug kwam, dan zou de toestand toch dezelfde blijven. Hij is te korten tijd aan het bewind geweest, dan dat al de draden der beweging zich in zijne handen zouden kunnen bevinden. De dictatuur is alleen het symbool geweest van de opofferingen en de eensgezindheid van de Polen. Wie ook Langiewicz zal vervangen, zijne gevangenneming is een incident, dat niets gemeen heeft met de nationale worsteling."

De depêches die wij overigens uit Krakau ontvangen, bevestigen het oordeel van de Czas; de Polen hebben zich geenszins laten ontmoedigen. Het oude Centrale comité heeft zich weder geconstitueerd en het „te wapen!" doen hooren, en de nederlaag die Langiewicz heeft geleden, zal de strijd bitterder en verwoeder doen zijn. Overigens bewijst Rusland dat het die kalme meening der bladen nog volstrekt niet deelt, door het bevel in L'Invalide Russe opgenomen, dat de recruten zoo spoedig mogelijk moeten worden afgeëxerceerd, om bij de regementen te worden ingelijfd. Om het regt van den sterksten te kunnen uitoefenen moet men magt hebben, en wanneer men tracht zooveel mogelijk kracht te ontwikkelen, dan volgt daaruit dat men er van wenscht gebruik te maken. Eindelijk pleit het feit dat Mieroslawski de dictatuur aan Langiewicz betwistte, ten zeerste voor de meening dat zijn verlies niet onherstelbaar zal zijn. Uit documenten door L'Indépendance medegedeeld, blijkt zelfs dat Mieroslawski door het Nationaal comité eerst benoemd was tot dictator, maar dat Langiewicz gebruik had gemaakt van het prestige, dat hij door zijne overwinningen verwierf, om zich van het oppergezag meester te maken. Een clericaal orgaan maakt hieruit de gevolgtrekking, dat de gevangenneming van Langiewicz een „gelukkig evenement is," omdat daardoor eene oneenigheid wordt voorkomen, die voor de Poolsche zaak oneindig noodlottiger zou geweest zijn dan een nederlaag.

Wat de interventie van de Westersche Mogendheden aangaat, het schijnt er voor alsnog ver van af te zijn dat men dit plan heeft laten varen. Integendeel. De buitenlandsche bladen zijn heden meer dan ooit opgevuld met allerlei uiteenloopende geruchten, maar in de hoofdzaak blijft men het eens: men onderhandelt. Zoo wordt nu aan de Köln. Zeitung van goed onderrigte zijde uit Parijs geschreven: „Men vergist zich deerlijk, indien men zou meenen dat met de nederlaag van Langiewicz ook de interventie-plannen van Frankrijk geëindigd zijn. Ik weet, dat op denzelfden avond dat die tijding hier aankwam, Prins Napoleon een langdurig onderhoud met den Keizer heeft gehad en dat hij over de houding van Napoleon III zeer tevreden is. Het is overigens te minder aannemelijk dat Frankrijk zijne bemoeijingen ten kunste van Polen zal laten varen, aangezien de Keizer, de Keizerin, Prins Napoleon en Walewski het op dit punt eens zijn. Mogt men meenen dat de brief, door den Keizer aan den heer Billault geschreven, voor eene andere zienswijze pleit, dan zal men dit denkbeeld wel laten varen, wanneer men weet dat die brief slechts geschreven is, om den Ministre-orateur een weinig schadeloos te stellen voor den scherpen uitval van Prins Napoleon." Wij kunnen ons met deze meening te eerder vereenigen, omdat het geheel in het karakter van den Keizer ligt om Billault en zijn Neef te laten praten, ten einde zijn stilzwijgen des te beter te kunnen bedekken.

Het Oostenrijksche Gouvernement heeft Langiewicz naar Krakau, dus te midden van het tooneel des opstands, doen overbrengen. Deze maatregel heeft iets zonderlings, even als de geheele houding van Oostenrijk in deze aangelegenheid zonderling, een aanhoudend hinken op twee gedachten, is.

De schending van het Pruissische grondgebied door Russische troepen wordt officieel tegengesproken; nogtans beweert onze Parijsche correspondent, benevens Le Temps en La Patrie, dat estafettes nog steeds door kozakken worden geëscorteerd. Maar misschien verkeert de heer von Bismarck ten gevolge van zijne gewoonte om wit zwart te noemen, in de meening dat kozakken geen Russen zijn.

De Russische gezant te Athene heeft de particuliere correspondentie van Koning Otto opgeëischt. De commissie uit de Nationale Vergadering heeft over dit verzoek rapport uitgebragt en voorgesteld dat alle brieven, vreemd aan de politiek, op verlangen zouden worden terug gegeven aan hen die ze geschreven hadden, en dat men voor het overige de quaestie in status quo zou laten tot dat de Nationale Vergadering in anderen zin zou hebben beslist.

BUITENLAND.

FRANKRIJK.

PARIJS 23 Maart.

(*Particuliere Correspondentie.*)

De strijd in Polen duurt voort, hetgeen hier met groot genoegen vernomen is; het Poolsche Comité te Warschau heeft de magt weder in handen genomen, om daarvan zonder twijfel geen afstand meer te doen. Het heeft zelfs den schijn of Langiewicz te juister tijd van het staatkundig tooneel is verdwenen, want hij leidde de omwenteling op een verkeerden weg, en zoo als ik gisteren reeds deed opmerken, is een comité dat uit meerdere leden bestaat en dus niet in één persoon aantastbaar is, voor de Russen veel gevaarlijker. 't Is een oorlog van partijgangers, die nu weder zal aanvangen, en wat de diplomatie daaromtrent ook moge beweren, de Poolsche quaestie verrijst uit hare asch.

Heden morgen is de heer von Metternich in deze hoofdstad terug gekeerd. Ik zal niet trachten het geheim te doorgronden van zijne zending en de daardoor verkregen resultaten. Laat ons slechts hopen dat Oostenrijk op diplomatieke wijze in overleg met Frankrijk zal willen handelen.

Officieele depêches uit Berlijn spreken het berigt tegen, dat het Pruissisch grondgebied zou zijn geschonden, en toch schijnt het wel zeker dat onophoudelijk Russische estafetten, door Kozakken geëscorteerd, over Pruissisch terrein trekken.

De depêche, volgens welke Koning Wilhelm I de deputatie uit het Parlement, die in last had Z. M. geluk te wenschen met zijnen verjaardag, op zeer welwillende wijze ontvangen heeft, trok hier de bijzondere aandacht tot zich. De Koning moet immers vrij onbewimpeld het verlangen hebben kenbaar gemaakt, dat er eene verzoening moge tot stand komen tusschen de Kamer en het Gouvernement.

Men meent uit dit feit te mogen besluiten tot een werkelijken triomf van de publieke opinie op de reactionnaire rigting van den Koning en zijne Ministers.

Heden heeft de Ministerraad weder eene zitting gehouden, en daarna is de heer von Metternich reeds in een buitengewoon gehoor bij Keizer Napoleon ontvangen.

De heer Farini schijnt het Italiaansche Kabinet te zullen verlaten; de leening is goedgekeurd, uitgeschreven en volgeteekend, zoodat het overgangs-kabinet zijne taak heeft volbragt.

De Moniteur verzuimt niet heden morgen het verhaal van onlusten mede te deelen, welke te Stalybridge in Engeland, ten gevolge van den door het stilstaan der katoenfabrieken ontstanen nood, uitgebroken zijn, en tot demping waarvan en het doen van arrestatien de gewapende magt op de been heeft moeten komen. In Frankrijk, het is waar, hebben zoodanige botsingen geen plaats gegrepen, doch de oorzaak daarvan ligt niet in de minder groote ellende onder de fabriekarbeiders, maar wel hierin, dat eene aanzienlijke gewapende magt overal in het Land in bezetting ligt.

Heden wordt, ofschoon niet op officiële wijze, te Parijs de leening voor de Zuidelijke Staten van Noord-Amerika aan de markt gebragt, die door de firma Fould, Oppenheim en Co. uitgegeven en door de na het einde van den oorlog leverbare balen Zuidelijke katoen gewaarborgd wordt. Die leening zal, althans ten deele, gewis door Fransche kapitalen gedekt worden.

De heer Grandguillot heeft den heer Auguste Chevalier, administrateur der maatschappij voor de vereenigde dagbladen Le Constitutionnel en Le Pays, zijn ontslag als hoofdredacteur van Le Pays toegezonden. Sedert lang nam hij de daaraan verbonden werkzaamheden niet meer waar, maar genoot echter nog voortdurend het appointement, hem, bij overeenkomst, nog gedurende bijna twee jaren gewaarborgd. Men wil dat hij tot dit besluit gekomen is, omdat hij eindelijk de noodige fondsen bijeen heeft om het dagblad in het leven te roepen waarvoor hij reeds bijna een jaar geleden vergunning erlangde, en dat La Politique heeten zou. Hoedanig de politiek van den heer Grandguillot zal kunnen zijn, leert ons het verledene. Waarschijnlijk dezelfde als die van den gastronoom dr. Véron, namelijk onderdanig, en toch onafhankelijk!

De laatstleden vrijdag bij den heer de Broglie gehouden bijeenkomst was geene verkiezingsvereeniging. Men heeft er gepraat, zóó als in iedere salon gepraat wordt waar staatkundige mannen tegenwoordig zijn, maar men vond er niet wat een beraadslagend comité genoemd wordt, en er is geenerlei besluit genomen.

Wel had er gisteren eene verkiezingsvereeniging bij den heer Carron plaats, en heden wordt er andermaal eene gehouden. Naar verzekerd wordt, zal de heer Havin aan den wensch van het comité gehoor geven, door zich niet voor Parijs verkiesbaar te stellen. De heer Piétri heeft eene soort van proclamatie aan de kiezers te Bordeaux gerigt, in welke hij belooft gelijktijdig de verdediger van het Keizerschap en van de democratie te zullen zijn. Men is verlangend te weten hoe hij dat zal aanleggen.

De heer Calzado is in hooger beroep van het vonnis gekomen, waarbij hij, ter zake van opligterij bij het spel, tot dertien maanden gevangenisstraf is veroordeeld.

— Volgens Les Nationalités van Turijn, blijkt uit de bij de Regering ingekomen officiële verslagen dat, van mei 1861 tot 1 maart 1863, 1038 zoogenaamde roovers met de wapenen in de hand gegrepen en doodgeschoten, 2413 in het gevecht gedood, en 2748 gevangen genomen zijn, terwijl 934 anderen zich vrijwillig overgeleverd hebben, zoodat het totaal der overwonnen roovers 7151 bedraagt.

— Een brief uit Turijn, 13 maart, aan Le Progrès de Lyon gerigt, behelst wederom velerlei bijzonderheden uit Rome, waarbij de gezondheidstoestand van Paus Pius IX als dagelijks verminderende wordt afgeschilderd. Z. H. moet zelfs herhaaldelijk verklaren dat zijne dagen geteld zijn en zou een consult van Parijsche geneesheeren — volgens sommigen door den Nuntius, maar volgens anderen door Keizerin Eugénie afgezonden — hebben van de hand gewezen.

Na den Russischen gezant geweigerd te hebben om eene breve tot de Polen te rigten, ten einde hen aan te manen tot gehoorzaamheid aan den Czaar, bleef de Paus, volgens den briefschrijver, meer dan twee uren in gedachten verzonken. Daarna riep hij uit: „Ik zal ten grave dalen beladen met den haat der Italianen; maar slechts één ding bedroeft mij — dat ik, stervend, Italië niet zal kunnen zegenen; maar ik mag God niet verraden!" Toen men in zijne omgeving van Victor Emmanuel sprak, riep Z. H. uit: „Hij zelf is veeleer het slagtoffer dan de beul; die ongelukkige Koning, beklaag hem. De loop der gebeurtenissen heeft hem de handen gebonden; dat Gods wil geschiede!" Dagelijks wordt de collecte voor de Polen nog te Rome gehouden, en van al wat op dat land betrekking heeft, wenscht de Paus op de hoogte te blijven. Dien opstand beschouwt hij meer uit een godsdienstig dan wel uit een staatkundig oogpunt. Hij ziet daarin slechts de Katholieke Kerk, die opstaat tegen de Schismatieken, en verheugt er zich als zoodanig in.

— Terwijl de winter hier buitengemeen zacht was, is hij daarentegen in Spanje bijzonder streng geweest, ten gevolge waarvan de ontwikkeling van den plantengroei in de provincie Madrid meer dan eene maand ten achteren is, en onder anderen aan de amandelboomen, die gewoonlijk half februarij in bloei staan, nog geen bloesem gezien wordt.

DUITSCHLAND.

BERLIJN 23 *maart.* — De 66ste verjaardag des Konings werd gisteren hier op de gebruikelijke wijze gevierd. Bij al de verschillende Ministers werden maaltijden gegeven; aan dien bij den President-Minister nam het Corps Diplomatique deel. Bij de verschillende Staatsinstellingen voor wetenschap en kunst werden feestredenen uitgesproken. In de Universiteit had dr. Boeckh tot onderwerp daarvan eene beschouwing gekozen van wat de Staat of de maatschappij in den loop der tijden tot bevordering der wetenschap gedaan had. De Universiteiten schetste de redenaar als de vrijplaatsen der kennis, wier roeping het is een mannelijk en onafhankelijk karakter bij de studenten te ontwikkelen. Hij besloot zijne rede met den innigsten wensch voor het welzijn des Konings, opdat deze de zijner waardige plaats in Duitschland en in de wereld moge innemen.

— Nadat velen der hier aanwezig geweest zijnde veteranen een adres aan den president-minister von Bismarck gerigt hadden, draagt men nu ook kennis van een manifest, door graaf von Arnim Boitzenburg en een aantal andere ridders van het IJzeren Kruis, uit zeer verschillende standen, geteekend, en aan hunne mede-onderdanen, inzonderheid aan het jongere geslacht, gerigt, in welk stuk de geest der feodale partij sterk spreekt, weshalve men het van den anderen kant deze tot verwijt maakt, dat zij alle middelen in het werk stelt om de onlangs gevierde feesten tot een hefboom voor hare bedoelingen te maken. Het slot van dit manifest, tot de onderteekenaars waarvan de hoofden der uiterste regterzijde van het Heerenhuis behooren, luidt dus: „Moge de geest der trouw en der gehoorzaamheid, die vijftig jaren geleden ons en de gezamenlijke strijdbare manschap van Pruissen onder de zwart-witte vaandels riep, nimmer in het dierbare Vaderland uitsterven, en mogen ten allen tijde, maar inzonderheid dan als de troon onzes Konings in gevaar is, uw arm sterk en uw hart standvastig blijken, om voor den Koning in den dood te gaan. En dewijl thans wederom, even als toen, onze hoogste Vaderlandsche bezittingen, ons zelfstandig en sterk Koningdom, zoo zwaar aangevochten en in strijd gewikkeld zijn, zoo bidden wij, aan den rand des grafs, u, geliefde mede-onderdanen, betoont met ons, in dit jaar van jubel en kamp, en ook voortaan, zoo lang God leven geeft en kracht, uwe vaste gezindheid van Vaderlandsliefde en Koningstrouw door dappere daden der getrouwheid, onder onze oude, voor 50 jaren zegevierende banier."

Deze IJzeren Kruisridders, voor zoo ver zij, op 's Konings kosten, in het British hôtel geherbergd zijn geweest, ontvingen, vóór hunne afreis, door tusschenkomst van den logementhouder, nog een echt Duitsch Koninklijk aandenken, namelijk ieder een meerschuimen pijp, op wier kop de beeldtenis des Konings is ingesneden.

— Eergisteren avond herdacht de Vereeniging Berliner Presse den honderdsten geboortedag van den beroemden schrijver Jean Paul, door het houden van een feestmaaltijd, aan welken de gezamenlijke dagbladen en tijdschriften der hoofdstad, met uitzondering der Neue Preussische Zeitung en hare geestverwanten, vertegenwoordigd waren, terwijl ook vele leden van het Huis der Afgevaardigden en anderen als gasten aanzaten. De hoofdredacteur der Spenersche Zeitung, Alexis Schmidt, opende de vergadering, en de heer Berthold Auerbach wijdde eene gedachtenisrede aan Jean Paul, waarna de heer Raymond, als vertegenwoordiger der Fransche dagbladpers, eene toespraak in de Fransche taal over Jean Paul en het Duitsche denken hield.

WEENEN 21 *maart.* — Terwijl Prins Metternich gereed staat om heden naar Parijs terug te keeren, zijn de meeningen wegens de houding die onze Regering ten opzigte van Polen aan zal nemen, zeer verdeeld. Twee verschillende rigtingen schijnen in dit opzigt werkzaam te zijn, en die welke door graaf Rechberg wordt voorgestaan op dit oogenblik de overhand te hebben, namelijk de meening dat Oostenrijk noch met Rusland noch met Frankrijk een op Polen betrekkelijk verbond moet sluiten, maar alleen eene bemiddelende houding aan moet nemen. Naar het oordeel van graaf Rechberg kan Oostenrijk de herstelling van een onafhankelijk Poolsch Koningrijk niet begunstigen, en zelfs aan Polen, wanneer het onder de Russische heerschappij blijft, geene al te groote zelfstandigheid, bij voorbeeld een eigen leger en eigen finantien, of een afzonderlijken Landdag, toestaan. Van den anderen kant blijft men nogtans verzekeren dat de Oostenrijksche Regering besloten heeft ten opzigte van het Poolsche vraagstuk denzelfden weg als de Westersche Mogendheden te volgen.

Per Telegraaf.

ST. PETERSBURG 24 Maart.

Het Journal de St. Pétersbourg van heden deelt mede dat de Oostenrijksche gezant, graaf Thun, zaturdag zijne brieven van rappel heeft overhandigd.

BERLIJN 23 Maart.

Het berigt dat eene Russische kolonne, van Kalisch vertrokken, het Pruissisch grondgebied zou zijn overgegaan en te Neustadt aangekomen zich naar Wieschen op marsch had begeven, is geheel uit de lucht gegrepen.

BERLIJN 24 Maart.

Uit Krakau wordt gisteren avond aan de Breslauer Zeitung gemeld: Sedert heden morgen wordt bij Lazy, Michow en Igolamir een nog onbesliste strijd gevoerd. In het leger der opstandelingen bevinden zich Wysocki, Bentkowski, Schiechowski en Rochebrune. Te Baran hebben de kozakken eene Oostenrijksche patrouille uitgeplunderd en een soldaat gedood.

De Schlesische Zeitung zegt dat Langiewicz niet als gevangene behandeld wordt.

TURIJN 23 Maart.

Men verzekert nu dat de president-minister Farini, uit hoofde van gedurige ongesteldheid, zijn ontslag zal indienen en door den heer Minghetti vervangen worden, maar dat de geruchten wegens andere ministeriële wijzigingen ongegrond zijn.

Tweede depêche.

De heer Farini heeft zijn ontslag genomen en vertrekt naar zijn landgoed. De heer Minghetti bekomt het voorzitterschap van den Raad en behoudt de portefeuille van finantien. Er loopt een gerucht dat de Minister van marine door den gewezen minister voor dat departement, den heer Sella, zal worden vervangen. De heer Pasolini zou nogmaals zijn ontslag aangeboden hebben.

NAPELS 21 Maart.

De overheid heeft den 19 eene groote manifestatie veroorloofd, bij gelegenheid van het feest van den beschermheilige van Garibaldi. Er ging eene burgerlijke processie rond, welke de bustes van Victor-Emmanuel en van Garribaldi voor zich uit droeg. De menigte werd alleen van het Russische consulaat verwijderd. Des avonds had er eene oproerige demonstratie plaats, waarbij de militairen werden beleedigd. Nadat de menigte uiteengejaagd was en er eenige arrestatiën waren geschied, is de orde hersteld.

ROME 21 Maart.

In een gehouden Consistorie heeft Z. H. de Paus op nieuw eene allocutie gehouden over de vervolging, waaraan het Katholicismus in Zuid-Amerika is blootgesteld. In hetzelfde Consistorie is de heiligverklaring bepleit van Maria Christina van Savoije, moeder van den Koning van Napels.

BERN 23 Maart.

Er heeft hier eene meeting ten gunste van Polen plaats gehad. De door de vergadering aangenomene motie strekt om de sympathie der Zwitsers voor de insurgenten aan den dag te leggen, en verklaart dat een ongelukkige uitslag geenszins bewijst dat zij het regt niet aan hunne zijde hebben. Er is een comité benoemd om giften te verzamelen, bestemd tot ondersteuning der Polen. Ook te Olten heeft eene dergelijke meeting plaats gehad.

KROSZOW 24 Maart.

De opstandelingen, onder aanvoering van Czechowski, hebben eergisteren nabij Lezansk eene nederlaag geleden en zijn uit elkander gejaagd. Zij komen in menigte in Galicië aan. Nabij Kozeszow en Potok worden sedert twee dagen gevechten geleverd, waarbij de opstandelingen teruggeslagen werden. Niet ver

van het Pinslower bosch, op Russisch grondgebied, zijn 300 opstandelingen gelegerd.

KOPENHAGEN 24 Maart.

Vijf en vijftig der voornaamste ingezetenen van Kopenhagen hebben eene uitnoodiging gedaan tot het houden van eene meeting op aanstaanden zaturdag, om daarin in het openbaar te beraadslagen over de staatkundige aangelegenheden des lands en daaromtrent besluiten te nemen.

NEW-YORK 13 Maart.

Er loopt een gerucht dat de Geconfedereerden te Mobile onderscheidene stoombooten in gereedheid brengen, om de blokkade-vloot aan te vallen. Men houdt het er voor dat de generaal Lincoln binnen kort nog meer soldaten zou aanvragen. De Geconfedereerden zouden de Negers aan de Rappahannock gewapend hebben.

Van den 14. Volgens een gerucht, had er een gevecht plaats gehad bij de rivier Yazoo, waarbij 7000 Geconfedereerden en acht transport-treinen in handen der Federalen zouden gevallen zijn.

De Senaat heeft de benoeming van den heer Clay tot gezant te St. Petersburg goedgekeurd.

In Tennessee zijn 200 Federalen gevangen genomen.

LONDEN 24 Maart.

Geconsol. 3 pc. 92¼. Rusland 4½ pc. 92¾. Spanje 3 pc. 53⅜; dito 2 pc. 46½; dito Cert. 9¼; dito Amort. 27. Mexico 31½. Venez. 23¾. Grieken 22½; dito Coup. 9⅜. Illin. Shares 55½; dito Bonds 71½. Wissel 3/m. Amst. 11.18½.

PARIJS 24 Maart.

Frankrijk 3 pc. 69.30, 69.45; dito 4½ pc. 96.25; Cred. Mob. 1290. Fr. Oostenr. Spoorw. 508; Russ. dito 427. Spanje 3 pc. 49¾; dito 2 pc. —. Italië 70.95.

ANTWERPEN 24 Maart.

België 4½ pc. 99¾; dito 2½ pc. —. Oostenr. Met. 5 pc. 65½; dito Nation. 70¾; dito Cred. Actien 475.—. Spanje 3 pc. 49½; dito 2 pc. 45¼. Cred. Guillon —.

BERLIJN 24 Maart.

Oostenr. Metall. 5 pc. 67½; dito Nation. 5 pc. 72½. Russ. Stiegl., 5de serie 89½; dito dito 6de ser. 96½; dito 1862 5 pc. 93½; dito Nieuwe 3 pc. 59⅜. Wissel Amst. 143. Disconto —.

WEENEN 24 Maart.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 75.30; dito Nat. 5 pc. 81.10. Bank-Actien 797; Crediet-Actien 212; Loten 1860 —.—. Fr. Oostenr. Spw. 227. Wissel Londen ƒ 112.70. Disc. —.

FRANKFORT 24 Maart.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 64¾; dito Nation. 5 pc. 70½; dito Loten 1860 —. Spanje 3 pc. 50; dito 2 pc. 46½. Wissel Weenen 104. Disconto —.

HAMBURG 24 Maart.

Rusland N. 3 pc. 57½. Spanje 3 pc. 46¾; dito 2 pc. 43⅜. Vereinsbank —. Wissel Londen 13.03¾. Dito Amsterdam 35.90. Disc. —.

MADRID 23 Maart.

Spanje 2 pc. 46.50; dito 3 pc. 51.50.

LONDEN 24 Maart.

Koloniale Waren stil.

LIVERPOOL 24 Maart.

Katoen. Heden zijn 4000 b. afgedaan.

BERLIJN 24 Maart.

Rogge op levering 44. — *Raapolie* 15⅛, op levering 15⅛.

NEW-YORK 14 Maart.

(*Per City of Washington.*)

Goud. Agio 59½ pct. — *Wissel* op Londen 177½; Illinois 92 pct., stil. — *Katoen.* Good middl. 85½ c. — *Meel* vast. — *Granen* in betere stemming.

1,311,221 dollars werden door den steamer aangebragt.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 24 Maart.

Bij deze Courant behoort een **Bijvoegsel**, *houdende het* **Verslag** *der heden gehouden* **Zitting** der **Tweede Kamer van de Staten-Generaal, de concessie** *tot het aanleggen en exploiteren der* **Spoorwegen op Java**, *enz.*

Het buitengewoon fraaije weder, waarin men zich heden mogt verheugen, werkte er voorzeker toe mede, om de tentoonstelling van vee en pluimgedierte, welke alhier op de plaats der societeit Harmonie van wege de afdeeling Rotterdam, Schiedam en omstreken der Hollandsche Maatschappij van landbouw gehouden werd, buitengewoon druk te doen bezoeken, en zij was een bezoek allezins waardig, niet alleen om de talrijkheid der inzendingen, maar vooral ook om de vele schoone exemplaren welke tentoongesteld waren.

Na afloop van de uitreiking der prijzen, vereenigden vele leden der Maatschappij zich aan een gemeenschappelijken maaltijd.

Ook werd eene verloting van vee gehouden, waarvan de uitslag in dit N.° onder de advertentien is opgenomen.

De uitslag der bekrooning was als volgt:

Afdeeling A gemest Vee.

Ossen, uitsluitend met hard voeder gemest: 1ste prijs ƒ 75, en 3de ƒ 30, aan baron van Zuylen van Nyevelt van den Schaffelaar, te Barneveld; 2de ƒ 50, aan C. van Wijngaarden, te Molenaarsgraaf. — Ossen, met spoeling gemest: 1ste prijs ƒ 60, aan W. Jansen, te Schiedam; 2de ƒ 40, en 3de ƒ 25, aan P. Poot, te Overschie. — Koetjes, uitsluitend met hard voeder gemest: 1ste prijs ƒ 50, aan C. Kraymel, te Dordrecht; 2de ƒ 30, en 3de ƒ 20, aan K. S. Hylkema, te Oegstgeest. — Koetjes, met spoeling gemest: 1ste prijs ƒ 40, en 2de ƒ 25, aan P. Poot, te Overschie; 3de ƒ 15, aan de wed. G. Dries, te Kethel. — Gemeste Kalveren: 1ste prijs ƒ 15, en 3de ƒ 5, aan A. Ramakers, te St. Oedenrode; 2de ƒ 10, aan J. de Jong, te Vught. — Vette Schapen, van Texelsch, Groningsch of ander inlandsch ras: 1ste prijs ƒ 10, aan A. van der Burg, te Hazerswoude. — Gemeste Varkens: 1ste prijs ƒ 15, en 2de ƒ 10, aan J. C. Hamel, te Rotterdam; 3de ƒ 5, aan N. Erkelens, te Rotterdam.

Afdeeling B niet gemest Vee.

Varenkoetjes: 1ste prijs ƒ 20, aan J. van der Breggen Az., te Noord-Waddinxveen; 2de ƒ 10, aan C. P. Hoek, te Wateringen; 3de ƒ 5, aan C. Kapteyn, te Oegstgeest. — Schotten, oud 3 jaren: 1ste prijs ƒ 20, aan J. de Lint Mz., te Zevenbergschenhoek; 2de ƒ 10, aan J. van der Breggen Az., te Noord-Waddinxveen; 3de ƒ 5, aan J. van Hoboken van Cortgene, te Rotterdam.

Afdeeling C Melkvee.

Melkkoetjes: 1ste prijs ƒ 25, aan J. van der Breggen Az., te Noord-Waddinxveen; 2de ƒ 15, en 3de ƒ 10, aan S. Poot, te Overschie. — Kalfdragende of Melkschotten, oud 3 jaren: 1ste prijs ƒ 25, aan J. de Preuyt, te Geervliet; 2de ƒ 15, aan J. van der Breggen Az., te Noord-Waddinxveen; 3de ƒ 10, aan P. Poot, te Overschie. — Kalfdragende of Melkvaarzen, oud 2 jaren: 1ste prijs ƒ 15, aan D. J. Ammerlaan, te Schipluiden; 2de ƒ 10, en 3de ƒ 5, aan J. van der Breggen Az., te Noord-Waddinxveen.

Afdeeling D Aanfokvee.

Ossen, oud 2 jaren: 1ste prijs ƒ 20, aan J. van der Breggen Az., te Noord-Waddinxveen; 2de ƒ 10, en 3de ƒ 5, aan mevrouw de wed. J. E. A. van der Kun. — Guiste Vaarzen, oud 2 jaren: 1ste prijs 30, en 2de ƒ 20, aan J. D. Preuyt, te Geervliet; 3de ƒ 10, aan C. van Wijngaarden, te Molenaarsgraaf. — Pink-Os Kalveren, oud 1 jaar: 1ste prijs ƒ 15, aan J. D. Preuyt, te Geervliet; 2de ƒ 10, en 3de ƒ 5, aan J. van der Breggen Az., te Noord-Waddinxveen. — Pink-Kuis Kalveren, oud 1 jaar: 1ste prijs ƒ 20, aan G. Spruyt Az., te Noord-Waddinxveen; 2de ƒ 15, aan J. D. Preuyt, te Geervliet; 3de ƒ 10, aan J. van der Breggen Az., te Noord-Waddinxveen. — Rijstieren, oud 2 jaren: 1ste prijs ƒ 30, aan A. van Capellen, te Capelle aan den IJsel; 2de ƒ 20, aan J. van Hoboken van Cortgene, te Rotterdam; 3de ƒ 10, aan P. Pz. Lagendijk, te Charlois. — Rijstieren, oud 1 jaar: 1ste prijs ƒ 20, aan A. H. Spruyt, te Noord-Waddinxveen; 2de ƒ 15, en 3de ƒ 5, aan J. van der Breggen Az., te Noord-Waddinxveen. — Ooischapen met Lammeren: 1ste prijs ƒ 15, en 2de ƒ 10, aan P. Veenman, te Overschie; 3de ƒ 5, aan A. van der Touw, te Zevenhuizen. — Springrammen: 1ste prijs ƒ 10, aan J. Gans, te 's Bosch; 2de ƒ 5, aan jhr. mr. D. R. Gevers Deynoot, te Loosduinen; 3de ƒ 3, aan A. van Olst, te Rotterdam. — Zeugen met Biggen: 1ste prijs ƒ 15, aan D. Richman, te Rotterdam; 2de ƒ 10, en 3de ƒ 5, aan J. van der Wel, te Delft. — Beeren: 1ste prijs ƒ 10, aan C. Klapwijk, te Nieuwerkerk aan den IJssel.

Afdeeling E Pluimgedierte.

Toomen Kippen van één Haan en minstens zes Hennen: 1ste prijs ƒ 5, aan James Smith, te Kralingen; 2de getuigschrift, aan J. van Hoboken van Cortgene, te Rotterdam. — Toomen Kalkoenen van één Haan en minstens vier Hennen: 1ste prijs ƒ 5, aan James Smith, te Kralingen; 2de getuigschrift, aan J. van Hoboken van Cortgene, te Rotterdam. — Toomen Ganzen van één Gent en minstens vier Ganzen: 2de prijs getuigschrift, aan S. van der Velden, te Schiedam. — Toomen Eenden van één Woerd en minstens zes Eenden: 1ste prijs ƒ 5, aan P. J. Polvliet, te Rotterdam; 2de getuigschrift, aan James Smith, te Kralingen.— Duiven: 1ste prijs ƒ 5, aan P. J. Polvliet, te Rotterdam; 2de getuigschrift, aan W. Wasman, te Schiedam. —Vreemd Gevogelte: 1ste prijs, aan P. J. Polvliet, te Rotterdam.

Prijzen van het Bestuur.

Een prijs ƒ 25, aan J. van der Breggen Az., te Noord-Waddinxveen; een dito ƒ 3, aan J. L. van der Laan, te Overschie; een dito ƒ 10, aan J. van der Breggen Az., te Noord-Waddinxveen; een dito ƒ 5 en getuigschrift, aan J. de Bruyn, te Gouderak; getuigschrift aan J. van Hoboken van Cortgene, te Rotterdam; een dito aan A. H. Hedden, te Amsterdam; een prijs ƒ 10, aan G. Hoogenwaard, te Nieuwerkerk; een dito ƒ 15, aan W. A. van Houweningen, te Waddinxveen; een dito ƒ 15, aan A. Middelkoop, te Almkerk; een dito ƒ 10, aan G. van Heeswijk, te Vught; een dito ƒ 10, aan van Zon en van Meurs, te Schiedam; een dito ƒ 10, aan G. C. van Noort, te Mathenesse; een dito ƒ 5, aan A. Streefland, te Molenaarsgraaf; een getuigschrift aan N. Erkelens, te Rotterdam; een prijs ƒ 15, aan P. Poot, te Overschie; een getuigschrift aan P. Veenman, te Overschie; een prijs ƒ 5, aan H. Schrijver, te Cillaarshoek; een getuigschrift aan J. Doelman, te Maasland.

Voor den uitslag der gehouden verloting verwijzen wij naar de in dit N.° voorkomende advertentie.

Voor den uitslag der gehouden verloting verwijzen wij naar de in dit N.° voorkomende advertentie.

Wij vernemen dat de os, onder N°. 1 van het programma voorkomende en met den eersten prijs bekroond, is aangekocht door den heer Meijer de Vries, koopman alhier, voor de som van ƒ 775.

Wij vestigen gaarne de aandacht van belangstellenden op de algemeene vergadering, welke morgen avond in de Engelsche Presbyteriaansche kerk alhier zal gehouden worden door het Rotterdamsch-Engelsch Vrouwen Hulpgenootschap voor in- en uitwendige zending.

Naar men verneemt zal op zaturdag den 28 dezer des namiddags ten een ure, in het gebouw van de Arrondissements-Regtbank alhier de installatie plaats hebben van den heer mr. C. M. Blankenheym, benoemd tot substituut-griffier bij dat collegie, en zulks in de plaats van den heer mr. R. T. Bijleveld, benoemd tot substituut-officier van justitie bij de Arrondissements-Regtbank te Leyden.

Te Ouddorp is de heer J. Lodder tot lid van den Gemeenteraad gekozen.

Men schrijft aan de Amsterdamsche Courant uit 's Gravenhage, dd. 23 maart:

„In eenige dagbladen is een berigt medegedeeld, als zou de regterlijke magt uit Gorinchem zich naar Sliedrecht begeven hebben, ten gevolge van pogingen door inwoners van Sliedrecht gedaan, om niets meer of minder dan *den dijk door te steken uit baldadigheid, en met het doel om werk te verkrijgen.* Dit berigt is ook hier vernomen, maar nog niet anders dan als gerucht; althans geachte ingezetenen uit Sliedrecht, die zich heden in de residentie bevonden, hebben verklaard er ten hunnent niets van vernomen te hebben."

Naar wij (Leydsche Courant) vernemen zal dezer dagen aan Z. M. den Koning een request, onderteekend uitsluitend door fabriekanten uit deze gemeente, worden aangeboden, inhoudende eerbiedig verzoek om het onderwijs, de uren van arbeidsrust der kinderen, die in fabrieken arbeiden, door alle verpligtende bepalingen te regelen. Op dit request, waarvan afschrift aan Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, insgelijks met bijgaande requesten, zal aangeboden worden, komen de namen voor van een dertigtal fabriekanten, waaronder van de aanzienlijkste firma's.

DELFT 23 *maart.* — De Dies Natalis alhier is jl. zaturdag door het studenten-korps gevierd met de bijwoning van een paar blijspelen in den stadsschouwburg, opgevoerd door het tooneelgezelschap van den heer J. Eduard de Vries, en daartoe, op vereerend verzoek, herwaarts overgekomen. Na afloop der voorstelling begaven de studenten zich naar Reineveld, waar hen een keurig collation wachtte. Zoowel zaturdag als zondag gaven vele burgers door het uitsteken van vlaggen openlijk blijk van hunne deelneming in dit academisch feest.

'S GRAVENHAGE 24 *maart.* — H. M. de Koningin en HH. KK. HH. de Prins van Oranje en Prins en Prinses Hendrik hebben gisteren avond de soirée, die door den baron van Wassenaer Catwijck werd gegeven, met hunne tegenwoordigheid vereerd.

— Het heeft Z. K. H. den Prins van Oranje behaagd met een vleijend schrijven den trompetter-majoor Stein, van het 3de regement dragonders, te doen geworden een gouden cylinder horlogie, als blijk van tevredenheid wegens een aan HD. door hem opgedragen Oranje-marsch, uitgevoerd bij gelegenheid van de militaire feesten, den 20 februarij jl. in de manège dier kazerne gehouden.

— Heden valt den heer mr. D. J. Bijleveld, voorzitter van de Arrondissements-Regtbank alhier, het zeldzaam voorregt ten deel zijne 50jarige ambtsbediening als regterlijk ambtenaar te herdenken. Zijne eerste benoeming had plaats in de laatste dagen van het Fransche bewind hier te lande, toen hij 't eerst als subst.-officier te Hoorn optrad, ingevolge een Keizerlijk besluit te St. Petersburg geteekend. Vervolgens werd hij na den gelukkigen keer van zaken door den Souvereinen Vorst alhier geplaatst, en sedert is hij dien tijd in verschillende regterlijke betrekkingen werkzaam geweest, tot dat hij thans gedurende een tal van jaren het voorzitterschap mogt vervullen. Verschillende commissien hebben heden bij den jubilaris hunne opwachting gemaakt.

Als een Koninklijk blijk van onderscheiding is de heer Bijleveld heden door Z. M. benoemd tot kommandeur der orde van de Eikenkroon.

UTRECHT 24 *maart.* — Op aanstaanden donderdag den 26 dezer, des middags ten twaalf ure, zal de hoogleeraar Loncq in de groote gehoorzaal der Academie eene plegtige redevoering houden en daarna de waardigheid van rector magnificus overdragen aan zijn opvolger, den hoogleeraar Buys Ballot.

Des avonds zullen de gewone serenades door het studentenkorps worden gebragt, en wel aan de hoogleeraren Loncq, Buys Ballot, Millies, Koster, van Oosterzee en Miquel.

— Zaturdag is aan onze Hoogeschool tot doctor in de geneeskunde bevorderd de heer D. de Bruyn, geb. te Vreeland, na verdediging van zijn akademisch proefschrift: over de voeding in ontstekingsziekten en koortsen.

Koninkl. en Ministeriële Besluiten, enz.

Z. M. heeft benoemd tot ontvanger der dir. bel., in- en uitg. regten en acc. te Bath c. a., den heer J. Kleinman, thans te Hoogeveen, en als zoodanig te Lochem eervol ontslagen den heer W. de Visser, behoudens aanspraak op pensioen.

Boekaankondiging.

Zoo als is aangekondigd, houdt de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij: tot aanmoediging van den Tuinbouw, hare 24ste tentoonstelling van bloemen, planten enz., van 28 tot 31 dezer, in de groote zaal der Societeit Harmonie alhier, en belooft daardoor andermaal een rijk genot aan hare leden, en aan allen die zich de vroegere tentoonstellingen met zoo veel genoegen herinneren. Welkom zal het dus gewis aan velen zijn, dat de Maatschappij tegen dien tijd weder een jaargang van haar Jaarboek heeft kunnen uitreiken, hetgeen sedert 1858 niet geschied was, dewijl zij daardoor in staat worden gesteld een overzigt te hebben van hare lotgevallen en den staat harer geldmiddelen, van dien tijd af tot op heden, zoo als dit in de verslagen gegeven wordt, in de algemeene vergaderingen van 18 april 1860, 25 october 1861 en 1 november 1862 uitgebragt. Al die wèl gestelde verslagen behelzen belangrijke en ten deele verblijdende herinneringen en mededeelingen, maar uit het laatste ontwaart men met leedwezen dat het getal der gewone leden in 1862 niet aanzienlijk toegenomen, maar nagenoeg op de vorige hoogte, zijnde 348 in het jaar 1861, gebleven is, en dat de poging, eenige weken voor de voorjaars tentoonstelling van 1862 aangewend, om door het rondzenden van circulaires het aantal leden binnen Rotterdam te vergrooten, bijna geen vrucht heeft opgeleverd.

En nogtans levert de nu verschenen jaargang van het Jaarboek, zoowel in de genoemde Verslagen, als in de belangrijke Mededeelingen over Kruidkunde en Tuinbouw, daarin overeenkomstig de wetten der Maatschappij opgenomen, dit maal met eene fraaije plaat versierd, en allen door den kundigen en ijverigen secretaris, dr. N. W. P. Rauwenhoff, geleverd, — die echter te dezen opzigte dringend anderer medewerking inroept, — het overtuigend bewijs op dat de Maatschappij de deelneming van allen verdient die in staat zijn om door hunne toetreding tot het lidmaatschap de pogingen eener instelling te schragen, die reeds veel tot verbetering en veredeling van onzen Vaderlandschen tuinbouw gedaan heeft, en daartoe, mits behoorlijk ondersteund, nog zoo veel meer belooft bij tedragen. Of zouden zij, die zoo dikwijls niet karig zijn waar het de aanschaffing van keurige bloemen, planten en vruchten voor zich zelven en de hunnen geldt, niet gaarne eenige guldens jaarlijks meer over hebben voor eene Maatschappij, door wier streven dat alles van lieverlede langs hoe overvloediger, en in zijne verschillende soorten schooner en beter worden moet? Althans wij vertrouwen dat niet weinigen zich ook nu de gelegenheid nog ten nutte zullen maken om vóór het openen der na ophanden zijnde tentoonstelling het lidmaatschap te aanvaarden, ook met het oog daarop dat die bloemen-tentoonstelling den eersten dag uitsluitend voor de leden zal geopend zijn.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 24 Maart.

OVERLEDEN: F. van Dongen, vrouw van F. van Cutsem, 31 j. — J. H. Dietjen, jd., 47 j. — N. M. Hoogenboom, d., 1 j. — N. van 't Hoff, z., 4 j. — G. Vermeegen, d., 2 m. — E. den Broeder, d., 2 j. — W. Ruygrok, z., 2 m. — J. van Iterson, z., 2 d. — G. P. van Keulen, d., 11 d. — M. M. Benner, d., 2 j. — C. de Groot, d., 7 j. — J. A. Elsewaert, z., 3 m. — S. van Niedek, d., 2 j.

BEVALLEN: A. van der Waarden, geb. van Oosterhoud, levenl. z. — R. de Mattos, geb. Robart, d. — J. Lommaert, geb. Ouwerschuur, z. — A. van den Hamer, geb. Severens, z. — A. Roggeveen, geb. Kiekens, d. — D. Smits, geb. de Vaan, d. — A. Verhaagen, geb. Warmenhove, z. — T. Krijgsman, geb. Elvers, z. — M. E. Seepers, geb. Besier, d. — J. M. Kuypers, geb. van Gils, z. — J. de Wit, geb. Brouwer, z. — M. C. Theyn, geb. Krijger, d. — A. M. Ternaaten, geb. Behagel, d. — H. Trap, geb. Rijkerk, d. — P. Hennenberg, geb. van den Broek, d. — J. G. van Hensbergen, geb. Masseus, d. — M. C. Stamkot, geb. Koper, z. — A. C. J. L. Vlierboom, geb. Revius, d. — R. Berlijn, geb. de Levita, d. — J. Hannik, geb. van Vulpen, d. — C. Pott, geb. Engels, d. — E. G. Elbers, geb. Knegte, d. — A. J. Veenendaal, geb. Erkelens, z. — P. Achthoven, geb. Roodenburg, d. — J. Jansen, geb. de Slegte, z.

OFFICIELE WISSELKOERSEN.

ROTTERDAM 24 Maart.

		per		
Londen......	disc. 4 %	£ 1............	op3/m.	ƒ 11.69
			„ 2/m.	„ 11.73
			„ kort	„ 11.80
Parijs.........	„ 4½ %	fr. 100.........	„ 3/m	„ 46.15
			„ 2/m	„ 46.35
			„ kort	„ 46.65
Antwerpen.	„ 3 %	fr. 100.........	„ 3/m	„ 46.20
			„ kort	„ 46.55
Hamburg...	„ 3 %	M. B. 40..	„ 3/m.	„ 34.87
			„ 2/m.	„ 34.94
			„ kort.	„ 35.10
Bremen......	„ 4 %	Ls. d'or Th. 100.	„ 3/m.	„ 187.10
Berlijn.......	„ 4 %	Th. 100.........	„ 3/m.	„ 171.25
			„ kort.	„ 173
St. Petersb..	„ 5½ %	Rs. 100.........	„ 3/m.	„ 171
Frankf. a/M.	„ 3 %	s. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 98.15
			„ kort.	„ 98.85
Augsburg...	„ 3 %	s. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 98
Weenen......	„ 5 %	o. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 97.50
Triest.........	„ 5 %	o. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 97.25
Venetië......	„ 5 %	o. w. zilver fl. 100	„ 3/m.	„ 112
Livorno......	„ 5 %	Ls. 100.........	„ 2/m.	„ 45.90
Genua.......	„ 5 %	Ls. 100.........	„ 2/m.	„ 45.90
Napels.......	„ 5 %	Ls. 100.........	„ 2/m.	„ 45.87
Lissabon.....	„ 5 %	Crs. 40.........	„ 3/m.	„ 41

Discompto van Wisselbrieven 3½ %, van Promessen 4 %.

AMSTERDAM 24 Maart.

2 Maanden.			Zigt.		3 Maanden.			Zigt.	
Londen ...	11.72½	g	11.80	g	Madrid....	238	g	—	g
Parijs......	55½	g	56	g	Cadix......	237	g	—	g
Bordeaux.	55¼	g	—	g	Sevilië....	235	g	—	g
idem ½/m.	55⅝	g	—	g	Bilbao.....	235	g	—	g
Hamburg.	35	g	35¼	g	Lissabon..	41	g	—	g
Genua	45¾	g	—	g	Porto......	41½	g	—	g
Livorno...	45¾	g	—	g	Petersb. ..	172	g	—	g
Napels.....	45¾	g	—	g					
6 Weken.			Zigt.		6 Weken.			Zigt.	
Weenen ..	100½	g	—	g	Frankfort.	98⅝	g	—	g
Augsburg	98¾	g	—	g	Rotterd...	⅛			

Beursberigten.

ROTTERDAM 24 Maart.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld	2½	pCt.	63 5/16	63⅜	63⅜
„	dito dito	3	„	76		
„	dito dito	4	„	99⅜		
„	O.-Ind. Leen.	4	„	99¼		
Portugal..	Oblig.1856/62.	3	„	45 13/16		
Rusland ..	Obl.bij Stieglitz	4	„	76⅝		
„	Obl. te Lond..	3	„	58⅛		
„	Obl. St. 1855.	5	„	90⅜		
„	dito Amst. ...	4½	„	90½		
„	Obl. 1862 ..	5	„	91⅛		
„	d.° Spw.-Ad..		„	200		
Oostenr...	Obl. in Metall.	2½	„	31⅝	31¾	31¾
„	dito dito	5	„	61 13/16	62	62
„	d.° Nationale.	5	„	66¾	66 15/16	66 15/16
„	Bank-Actien....		ƒ	827		
„	Ad. fl. 500 1860		ƒ	496		
„	Aand. 1839....		ƒ	391		
„	Ad. fl. 250, 1854		ƒ	249½	250	
„	Priorit. Loten.		ƒ	142		
Venez....	Obl..........	6	„	53	53⅛	
„	Oblig........	2	„	23		
„	Obl..........	1	„	11 15/16	12	
Grenada ..	Uitgest.	1½	„	8⅛		
Griekenl..	Obl..........	5	„	20¾		
„	Coupons.......		ƒ	2⅜		
Turkije...	Binnenl.....	6	„	41 13/16	41⅞	41 13/16
Amerika,	Vereen. Staten	6	„	65¼	65½	65¼
„	dito	5	„	62⅛		

De hoofdaandacht was heden voornamelijk op Oostenrijksche fondsen gevestigd; tot vooruitgaande prijzen was de omzet in genoemde effecten zeer levendig, terwijl de markt overigens bij matigen handel eene vaste stemming toonde.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
A. J. DE JONGH, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten *drie* ure: Stad Rotterdam, 3½ pc., 94. Portugal, Oblig. 1856/62, 3 pc., 45 13/16. Rusland, Oblig. 1862, 5 pc., 91. Oostenrijk, Oude Met., 5 pc., 62, 62 1/16, 62; dito Nation., 5 pc., 66 15/16, 67, 67. Amerika, Vereen. Staten, 6 pc., 65⅜; dito dito, 5 pc., 62⅜, ¼, ⅛. Venez., Oblig., 1 pc., 12. Gren., Hect., 76 c. Griekenl., Coupons, ƒ 2 3/16. Turkije, Binn., 6 pc., 41 13/16.

AMSTERDAM 24 Maart.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.,..	Werk. Schuld	2½	pCt.	63¼	63 5/16	
„	dito dito	3	„	76		
„	dito dito	4	„	99½	99 9/16	99½
„	O.-I. Leening	4	„	99¼		
„	Amort. Synd.	3½	„	93⅝		
„	Hand. Maats.		„	142½	142¾	142¾
„	Holl.Spw....		„			
„	Rijn Spw.....	4½	„			
België, ..	Cert. *Rothsch.*	2½	„			
Spanje...	Buitenlands..	2	„	46 5/16		
„	dito	3	„			
„	Binnenlands.	3	„	49⅝	49 11/16	49⅝
„	Amort.Schuld	......		26⅜	26 11/16	
„	Bew. v. Coup.	......				
Portugal ,	Obligatien...	3	pCt.	46 11/16	46¾	46¾
„	dito 1856/60.	3	„	45⅞	46	46
„	dito 1862....	3	„	45⅞	45 15/16	45 15/16
Rusland,	Ob. *Hope en C.*	5	„	101¾	101⅞	101⅞
„	dito 1828/29..	5	„	100½		
„	Cert. 1831/33	5	„			
„	d.° 1840.....	4	„	76⅜	76 7/16	
„	2/3/4e Leen.,	4	„	76½		
„	Cert. 5e Serie,	5	„	83½	83⅝	83⅝
„	d.° 1855, 6e S.	5	„	90⅜		
„	d.° te Lond.	3	„	57 15/16	58	57 15/16
„	N. Leen. 1862	5	„	91 1/16	91 3/16	91⅛
„	Inschr.v. Ass.	6	„			
„	Cert. v. dito..	6	„	54¼		
„	Spw.-Actien .	5	„	199¾	200	
Polen,...	Aand. 1835..		„			
„	Oblig.......	4	„	77⅜		
Pruissen,	Oblig. 1859..	5	„			
„	Aand. 1854..	3½	„			
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.*	5	„	63¼		
„	d.° dito	4	„	50½	50⅝	
„	d.° Met. Oude	5	„	62	62⅜	62⅜
„	d.° Metalliek.	2½	„	31⅞	32	31 15/16
„	d.° N. te Ams.	5	„	82⅜	82½	
„	d.° Nat. Met..	5	„	67 1/16	67⅜	67⅜
„	W. Ad. fl 250	4	„	250		
Brazilië,	1824 £ 100..	5	„			
Equador,	Oblig. 1855..	1	„	16		
Venez.,..	Obligatien...	2	„	22⅞	22 15/16	
„	Uitgestelde..	1	„	11⅛		
Grenada,	Obligatien...	2	„	31		
„	Uitgestelde..	1½	„	8	8 1/16	
Mexico,..	Obligatien...	3	„	30 7/16		
Illinois...............		7	„	75½	76	75⅝

Nation. Hypoth. Bank, 4 pc., 99½; idem Nederl. 99. Portugal, Uitg., 3 pc., 45½. Rusland, Cert. te Londen, 4½ pc., 89¾; dito bij Hope en Co., 1860, 4½ pc., 90 9/16, ⅝; Hypotheek, 4 pc., 75¾, 76. Oostenr., Ween. Bank-Act., 3 pc., 829, 830, 830; dito Aand. 1839, 393; dito 1860, 5 pc., 500; 501, 500; Fr. Oostenr. Spw.-Obl. bij Hope, ƒ 130½; Oostenr. Loten 1858, ƒ 141, 142. Brazilië, Geldl., 1852/60, 4½ pc., 90½. Italië, Spw.-Obl., ƒ 107½. Grenada, Gest., 13⅜; dito Uitgest. Gest., 7, 7½, 7; dito Hect., 75, 76 c. Illinois, Spoorw.-Aand., 53⅜; dito Centraal Spoorw., 7 pc., 65½. Vereen. Staten, 5 pc., 62, 63, 62; dito 6 pc., 65, 66, 65½. Griekenl., Oblig. 1825, 5 pc., 20 7/16, ½; dito Coup. ƒ 2⅜, 1 3/16. Turkije, Binnenl., 6 pc., 42, ⅛; dito Buitenl. te Parijs, 6 pc., 177.

Beleening 3½, Prolongatie 3½, Disconto 3½ pc.

Holl. fondsen lusteloos. Van vreemde Portug. en Oostenr. weder tot hooger koersen te plaatsen, vooral de laatsten, waarin tevens de omzet vrij levendig was. Vereen. Staten leeningen, die zeer willig openden, zijn later nog zelfs onder den koers van gisteren teruggeloopen door groote buitenl. verkoopen. Grieksche bleven, na een weinig gedaald te zijn, zeer willig. In al de andere fondsen was de markt zeer stil.

Laatste prijzen ten 5 ure: Oostenrijk, Metall., 5 pc., 62⅜, 62 7/16; dito Nation., 5 pc., 67⅜. Vereen. Staten, 5 pc., 62⅜.

Handelsberigten

ROTTERDAM 24 Maart.

Boter. 1ste kwal. ƒ 54, 2de ƒ 50, 3de ƒ 46.

Arak. Heden zijn afgedaan 79 legg., zoo mede voor Amsterdam 35 legg., per Maid of the Tyne, tot geheime prijzen.

SCHIEDAM 24 Maart.

Moutwijn, per Ned. vat zonder fust ƒ 13.—.
Jenever, „ „ „ „ „ „ 18.50.
Amst. Proef „ „ „ „ „ „ 19.75.
Alles zonder de belasting.
Spoeling per Ketel........................ „ 2.00.

AMSTERDAM 24 Maart.

Suiker. Van Ruwe zijn afgedaan 1225 kr. Java n.° 13½ zeer fraai Stoom tot ƒ 32 van boord, per Robert Small binnen.

Ter beurze aangeslagen de volgende telegram uit Liverpool van heden: *Katoen.* Markt vast; afgedaan 4000 b.

LONDEN 23 Maart.

Suiker stil; ca. 200 z. Mauritius bedongen 37/6. 6500 z. Mauritius n.° 11 bedongen zeilende 23/. Geraffineerde flaauw tot vorige prijzen, ord. lompen 45/6 a 46/. Voorraad 58,531 ton. — *Koffij* met goeden handel in Plantation Ceylon en Rio tot vorige prijzen. — *Thee* met redelijken omzet in ord. groene soorten. — *Rijst* stil; voorraad

56,731 ton. — *Peper.* Singapore 3¾ a 3½ d., Penang 3½ d. — *Katoen* stil. — *Zaden.* Lijnzaad flaauw, O.-Ind. 62/3. Raapzaad, Kurrachee blond 73/. — *Metalen.* Schotsch Gietijzer vaster 51/9. Tin vast; Banca 128/6, Straits 124/6. — *Zwavel* flaauw, goede 2a £ 6.5/. — *Oliën.* Lijn- vast 43/, Oct./Dec. 40/6; Raap- vast, buitenl. 51/; Patent- 53/6 a 54/; Cocos- als voren; Palm- flaauw 38/; Petroleum iets beter 1/6; Terpentijn- in een doen, Amerik. 110/ a 112/, Fransche 99/ a 96/. — *Talk* in een doen; oude 43/3, nieuwe 43/9, Maart 43/6 verkoopers, April/Junij 43/9, Oct./Dec. 46/3. Voorraad 45,252 ton.

Graanmarkt met goeden aanvoer van buitenlandsche artikelen. Tarwe met redelijke vraag tot vorige prijzen. Meel. Amerik. vast. Gerst, in de mindere soorten 1/ lager. Erwten en Boonen onveranderd. Haver. Puike als voren, middelbare 6 d. lager. Lijnzaad flaauw. Raapzaad onveranderd. De aanvoeren van 16 tot 21 dezer bedragen: Tarwe 26,927 q., Gerst 22,545 q., Haver 73,196 q., Boonen 483 q., Erwten 1153 q., Meel 29,306 z. en 17,484 v.

Veemarkt. De aanvoeren van het Vasteland waren in de afgeloopene week groot. Heden ter markt werd veel Hoornvee aangeboden en gingen prijzen 2 a 4 d. terug. Schapen met grooten aanvoer 2 a 4 d. lager. Kalveren en Varkens als voren. Men noteert: Ossen 3/8 a 5/, Schapen 4/ a 6/, Kalveren 4/ a 5/10, Varkens 4/ a 4/10.

ANTWERPEN 23 Maart.

Koffij vast, doch stil. — *Granen* stil; Oostz. Tarwe *f* 12 a ⅜. Vlaamsche Rogge op levering *f* 7½, Stettin Gerst *f* 6¼. — *Oliezaden* stil; Dantzig Koolzaad fr. 54.— *Petroleum* fr. 59 a 60. — *Spek.* Amerik. gez. fr. 82 a 84 entr. — *Reuzel.* Amerik. *f* 23 entr.

HAVRE 21 Maart.

Katoen. De verkoopen beliepen gisteren in het geheel bijna 1100 b. Heden is de markt zeer stil, tot 3 ure zijn ca. 420 b. afgedaan in de verhouding van fr. 185 a 180 voor bon ord. Tinnevelly; laatstgenoemde prijs werd op levering betaald. — *Koffij.* Haiti Port au Prince fr. 89½ a 90 entr., dito van de Kaap fr. 92. — *Suiker.* Antilles n.° 4 fr. 46½ cons. — *Huiden.* B.-A. gedr. Koe- fr. 102. *Talk.* New-York fr. 53. — *Zeeptalk* fr. 48. — *Reuzel.* Amerik. fr. 48 a 49. — *Klaverzaad.* Amerik. fr. 114 a 117½, oud dito fr. 99½ a 107½.

AVIGNON 18 Maart.

Meekrap met meerdere vraag, vooral voor Racin tot iets vastere prijzen. Men noteert: Racin rosé fr. 30 a 32, palud fr. 36 a 38, Napels 18/m. fr. 37, 30/m. fr. 38½, gemalen rosé fr. 41 a 43, palud fr. 46 a 48.

HAMBURG 23 Maart.

Koffij vast. Verkocht eenige 1000 b. diverse soorten. — *Raapolie* loco 33 mb., per Mei 32.12, per Oct. 30.6. — *Granen* stil. Rogge: van Koningsb. 80 ℔ per April/Mei tot 73½ rth. bco te bekomen, doch zonder handel.

NEW-YORK 10 Maart.

Katoen in een doen, middl. Upland 87 c. — *Meel* 20 c. hooger. — *Tarwe* en *Mais* vaster. — *Provisien* stil. — *Suiker* beter. — *Koffij* stil.— *Melassen* hooger.— *Petroleum.* Ruwe 20 a 21. — *Wissel* op Londen 178 a 180, Goud 59 % premie.

BAHIA 28 Februarij.

Wissel op Londen 27½.

FERNAMBUCQ 28 Februarij.

Suiker 3400 a 3500 r., bruine 1900 a 2000 r. — *Katoen* 18,500 a 19,500 r. — *Wissel* op Londen 28.

RIO-JANEIRO 25 Februarij (2de berigt).

Koffij. Good first 7 $ 300 a 7 $ 400. De uitvoer beliep 22,800 b. naar het Kanaal en de Elve; 8000 b. naar Havre, de Eng. havens, België, Holland en Bremen; 8000 b. naar de Oostzee; 12,800 b. naar de Middl. Zee, 20,000 b. naar Amerika. Voorraad 80,000 b. Uitvoer van Santos naar de Elve en het Kanaal 9800 b. — *Vracht* naar het Kanaal 55/. — *Wissel* op Londen 27½ d.

BUENOS-AYRES 14 Februarij.

Huiden. Gez. Ossen Saladeros rl. 40. De aanvoer beliep 33,400 ps., en er werden 38,900 ps. verkocht. Uitvoer naar Engeland 490 ps. Voorraad 2500 ps. Drooge ½ Ossen- en ¼ Koe- voor Duitschland rl. 44. Er werden 27,600 ps. verk. en 2900 ps. verzonden. Voorraad 90,000 ps.

INVOER-ARTIKELEN. *Jenever* in kelders rl. 14, en in Demi-johns rl. 10¾. — *Wissel* op Londen 69/.

Weerkundige Waarnemingen op 24 Maart 1863. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			Celsius.		
Hartlepool	+ 1. 5	W.	—	+ 11. 1	schoon.	slecht water.
Groningen	— 1. 3	W.Z.W.	0	+ 8. 5	—	—
Helder	— 1. 1	W.t.Z.	1	+ 8. 2	—	—
Yarmouth	—	N.W.	—	—	schoon.	—
Vlissingen	— 1. 2	W.	1	+ 7. 4	—	—
Maastricht	769. 6	Z.Z.W.	2	+ 6. 4	—	—
Portsmouth	+ 3. 3	N.W.	—	+ 8. 3	schoon.	stil.
Plymouth	+ 1. 5	N.W.	ligte bries.	+ 11. 7	bewolkt.	slecht water.
Havre	+ 2. 4	N.N.W.	0	+ 7. 0	betrokken.	stil.
Parijs	— 0. 7	N.W.	5	+ 4. 6	mistig.	—
Brest	+ 0. 4	N.N.O.	0	+ 5. 0	"	stil.

Alzoo grootste verschil in Nederland M 1. 3 G; generaal idem Po 4. 6 G.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (W) *Vertr.*
24 mrt. *Maria Diederika,* v. Marion, Helvoet
Royalist, Rymer, d.°

Hellevoet (W) *Aangek.*
24 mrt. *Mio Toni,* Malle, Kustendjé (l. v. Falmouth)
Janet Shinnan, Ringe, Cardiff
Helen, Carlston, d.°
Lydia & Jane, Oliver, Sunderland
Jacoba, de Heer, Newc.
Expert, Eucher, d.°
Leveret, Clark, d.°
Sarah Martha, Lynne, Charlestown
Maria Diederika, v. Marion, Brouwersh.
Inkomende in 't gat ten anker: *Euchantress,* Leake, van .... n. Schiedam.
Vertrokken.
Maasstroom, Alsing, Newcastle
Ernestine, Hansen, d.°
Robert, Meijer, (als bijl.) Antwerpen
Zeus, v. d. Tas, Bergen
Metis, Nickelsen, Hamb.

Brielle (W.) *Vertr.*
24 mrt. *Leo* (st.), Londen
Batavier (st.), d.°
Jonge Willem, Kappen, Windau
Heidewika Regina, Pekelder, Lubeck

Maassluis (W. t. N.)
Vertrokken.
24 maart *Ithiel,* Hunter, Newcastle

Texel (WZW) *Aangek.*
23 maart *Ida,* Jongebloed, Triëst
Verwisseling, Boon, d.° n. St. Petersb. (als bijl.)
Almelo, Tjebbes, Tjilatj. (vertr. 6 nov.)
Fifteen, Freder, Newc.
Moewe, Krause, Pillau
24 *Admiraal Tromp,* v. Tubergen, Banjoew. (vertr. 12 nov.)
Vertrokken.
23 *Neptunus,* Ludvigsen, Quebec (is uit zee teruggek.)
Nio, Penner, Sunderland
Martin Luther, Wilson, d.°
Nieuwe Diep, Tobiassen, Frederikstad
de Vrede, Naess, d.°
Christiane Sophie, Bluum, d.°
Gute Hoffnung, Gronwald, d.°
Thetis, Hovgaard, Drammen
Johanna Ettina, Schuur, avontuur

Vlie *Vertrokken*
22 maart *Beata,* Parow, Stockholm
Aurora, Laarman, Koningsbergen
Stad Goor, Veldhuis, Stavanger
23 *Andreas,* Greiff Lubeck
Maria Beerta, Tap, Frederikstad
Frederik Hendrik, Hoeksma, Osterrisoer

Veere *Aangekomen*
21 maart *Nooit Gedacht,* Bakker, Londen
Vertrokken.
21 *Aurora,* v. Dijk, Noorw.

Vlissingen *Aangek.*
23 maart *Eduard & Elise,* Amundsen, B.-Ayres
Glanavon, Roberts, Santos

—o—

Singapore *Aangek.*
11 febr. *Henriette Louise,* Meijerdirks, Japan
Amazone, Kroney (?), Amoy

Cochin *Aangekomen*
7 febr. *Postiljon,* v. Someren Greve, Batavia (vertr. 8 n. Bushire)

St. Helena *Gepass.*
7 febr. *van Galen,* Brandligt, Java n. Amsterdam

New-York *Uitgekl.*
7 mrt. *Eduard,* Wieting, Rotterdam
10 *Torquato Tasso,* Bradbering, dito

Triëst *Aangekomen*
19 mrt. *Cornelia Wilhelmina,* Hoeksma, Amsterdam

Venetië *Aangekomen*
18 mrt. *Petronella,* Wirtjes, Rotterdam

Malta *Aangekomen*
15 mrt. *Hendrika,* Kuiper, Alexandrië

Genua *Aangekomen*
20 mrt. *Jan Visser,* Boon, Londen

Cadix *Aangekomen*
15 mrt. *Pomona,* Haddeman, Lissabon (in lad. n. Holland)
17 *Gezina Alida,* Meijer, Sevilla
Vertrokken.
17 *Louisa,* Antusch, Buenos-Ayres
Catharina, de Boer, Rio-Grande

Lissabon *Aangekomen*
17 maart *Merwestroom,* de Goede, Swansea

Bordeaux *Aangek.*
21 mrt. *Anna Cath. Wilh.,* Grilk, Antwerpen

St. Malo *Vertrokken*
18 mrt. *Scout,* Cooper, Rott.

Liverpool *In lading*
21 mrt. *Diana,* Fijn, Nerva

Swansea *Aangekomen*
20 mrt. *Drie Gezusters,* Breeland, Cork
Triton, Munnix, Londen

Cardiff *Aangekomen*
20 mrt. *Virginia,* Scarpati, Amsterdam
Vertrokken.
20 *Maria,* Jongebloed, New-York

Bristol *Aangekomen*
21 maart *Balmoral* (st.), Lovius, Rotterdam

Whitehaven *Vertr.*
21 mrt. *Emrys,* Davis, Rott.

Falmouth *Aangek.*
21 mrt. *Schlump zu Lulle,* Strack, Bahia n. Amst.
22 *Jacob,* Filcke, Samarang
Binnengeloopen.
22 *Catharina Johanna,* Mulder, Holland op avontuur

Bij **Falmouth** *Aangek.*
21 maart *Meika Jacoba,* Wielema, Rott. n. Dublin

Penzance *Binneng.*
20 maart *Jacoba Alida,* v. d. Laan, Antwerpen n. Liverpool
Alida Pronk, Scholtens, Newcastle n. Venetië

Torbay *Vertrokken*
21 maart *Fanny Sermes,* Kramer, (v. Amst.) Triëst

Bij **Torbay** *Aangek.*
22 mrt. *Joanna Jacoba,* Sap, Amsterdam n. Triëst

Portland *Binneng.*
21 mrt. *Maria,* Beekman, Rotterdam n. Cardiff

Bij **Portland** *Aangek.*
21 mrt. *Telanak,* Popken, Amst. n. Batavia

Charlestown (Cornw.)
Op de reede ten anker.
21 maart *Alida,* Valk, Antwerpen n. Smyrna

Par *Vertrokken*
22 mrt. *Favourite,* Burgell, Dordrecht

Pentewan *Vertr.*
22 maart *Leveret,* Carver, Dordrecht

Portsmouth *Aangek.*
22 mrt. *Sparrowhawk,* Tier, Rotterdam

Wight *Gepasseerd*
20 mrt. *Hendrika,* de Groot Stiffry, Amsterdam n. Soerabaija

Bij **Douvres** *Aangek.*
21 maart *Laura,* Roberts, Portmadoc n. Rott.

Deal *Gepasseerd*
21 mrt. *Edith,* Rotterdam n. Portsmouth
Wendelina, Mulder, Liverpool n. Arensburg

Bij **Walmer** (Duins)
Aangekomen.
22 mrt. *Eagle,* Washburn, Callao n. Rott.

Newhaven *Vertr.*
22 mrt. *Tradesman,* Press, (v. Liverpool) Rott.

Rochester *Aangek.*
21 mrt. *John & Charles,* Hopkins, Rotterdam

Londen *Aangekomen*
23 mrt. *Fortuna,* Wenninga, Marseille
In lading.
Alida Folkers, Mooi, Dordrecht
Anna Eliza, Lukje, Rott.
Barbara Jonker, Oltmans, Stettin
Uitgeklaard.
21 *Elisabeth Geertruida,* Janknegt, Amsterdam
Grietje Koens, Kuiper, Leith

Sunderland *Aangek.*
20 m. *Gustave,* Robert, Amst.
Vertrokken.
21 *Cambridge,* Davison, d.°
Jantina, Boon, Kopenh.

Shields *Aangekomen*
20 mrt. *Juffer Grietje,* Hazewinkel, Amst.
Ida Zijlker, Hazewinkel, dito
Baudina, Pool, Harlingen
Johanna Geerdina, Schoon, Brake
Gezina, v. d. Berg, Londen
22 *Maid of the Tyne,* Reid, Rotterdam
Concordia, de Groot, Harlingen
Claas Tholen, Geerds, Schiedam
Alida, Veen, Pekel-A
Zeilklaar.
Themis, Buiten, Triest
Vertrokken.
22 *L. A. Bang,* Fallenius, Batavia
Gotha, Schiedam

Newcastle *In lading*
20 mrt. *Engelina Petronella,* Nagel, Santander
Harberdina, Bakker, St. Petersburg

Glasgow *Aangekomen*
21 mrt. *Maria Catharina,* de Bos, Amsterdam
Vertrokken.
21 *Dina Adriana,* Kwint, Troon

Charlestown *Vertr.*
21 mrt. *Johanna Catharina,* v. Veen, Bergen

St. Davids *Vertr.*
20 mrt. *Anna Berendina,* Kwint, Stege

Boness *Vertrokken*
21 mrt. *Elizabeth & Mary,* M'Laren, Rotterdam

Antwerpen *Vertr.*
23 mrt. *Margrieta Gezina,* de Grooth, Bergen
Deni, Kuyper, Triëst

Hamburg *Aangek.*
22 mrt. *Catharina,* Koops, Termunterzijl
23 *Hiskea,* Collmann, Harlingen

Harburg *Aangek.*
14/20 mrt. *Hillech. Gesina,* Pik, Bordeaux
Jantina Petronella, de Boer, Rotterdam
Vertrokken.
Elisabeth, Mandties, Friedrichshall

Cuxhaven *Aangek.*
23 mrt. *Concordia,* Huizing, Livorno
Amsterdam (st.), Amst.
Vertrokken.
21 *Margrietha,* Jansen, St. Thomas

Bremerhaven *Vertr.*
21 mrt. *Taika Catharina,* Siemers, Amsterd.
Pietertje, Kramer, d.°
Onrust, Mudder, d.°
Hilke Alberdina, de Vries, Koningsb.
Alida, Kroon, Malmoe

Travemunde *Aang.*
22 mrt. *Jantina Alida,* Texer, Harlingen

Stettin *Vertrokken*
21 maart *Carl Friedrich,* Schmidt, Holland

Swinemunde *Aang.*
21 mrt. *Geertruida Femina,* Bakker, Bayonne

Kopenhagen *Aangek.*
21 mrt. *Windsbraut,* Zielcke, Stolpmunde n. Dordt

Elseneur *Aangek.*
20 mrt. *Burgem. v. Setten,* Giezen, Londen n. Dantzig
21 *William,* Heinberg, Windau n. de Maas
Gepasseerd.
21 *Anna Catharina,* Huges, Libau n. Holland

—o—

Amsterdam 24 mrt. De Hannoversche schoener *Martha,* k. Haschenburger, van hier met stukgoed naar Stettin, is, volgens telegram van Ringkjöbing v. heden, den 21 dezer 4 mijlen van daar gestrand; men hoopt de lading te kunnen bergen.

Bolderaa 18 maart. Zoo ver men van den lichttoren zien kan, is de zee geheel vrij van ijs en het vaarwater in de rivier tot aan de witte kerk open.

Reval 10 maart. Er bestaat weinig uitzigt om iets te bergen van de lading van het schip *Johannes,* kapit. Baas, van hier naar de Maas, dat den 9 dezer op Rogoe gestrand is. De storm neemt bij O. wind toe.

Malta 17 maart. Het schip *Anne Charlotte,* kapit. Nielsen, van Alexandrië n. Falmouth, is gisteren met overgeworpen lading alhier binnengeloopen.

New-York 11 maart. Het schip *Magicienne,* van Liverpool n. Matamoras, is bij de Kaap-Verdische Eil. genomen en naar Key West opgebragt.

Kingston (Jamaica) 25 febr. De bark *Norval,* kapit. Dunn, v. Cienfuegos n. Greenock, is den 5 febr. op een van de Jardinillos Keys totaal verongelukt; een klein gedeelte der lading is geborgen.

—o—

Gepraaid:

22 jan., op 40° 24' breedte en 20° 23' lengte, *Whistler,* Grant, van Rotterdam n. New-York.

16 mrt., op 50° 45' NB. en 7° 13' WL., *Margaretha Simonetta,* Hoffman, v. Amsterdam n. Batavia.

—o—

Hellevoet *Zeilklaar*
Ellen Stewart, Coffin, Baltimore
Sirene, Louet, Rouaan

Amsterdam *Vertr.*
23 maart *Rembrandt* (st.), Vermeulen, Bordeaux
24 *Sirius,* Doewes, Napels
Alegonda, Smit, dito

Nieuwe Diep *Zeilkl.*
23 maart *Frans en Elize,* Niedfeld, Batavia
Celeritas, Wagner, Singapore
Zeemeeuw, v. d. Meer, Suriname
Argo, Brouwer, Livorno
Morgenster, Drenth, d.°
Tobina, Wortelboer, Bordeaux

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 25 mrt.: 1ste getijde 6 ure 55 min.; 2de get. 7 ure 19 min.

Arnhem. Waterhoogte 24 maart 2.15 el. (gew. 1 d.)

Keulen. Rijnhoogte 23 maart 9 v. 5 d. Rijnl. (gevallen 1 d.)

Aangekomen 23 maart: H. Dormölen van Rotterdam met 2574 c.

Cargalijsten.

Rotterdam.

SOERABAIJA, Edouard & Marie, A. van der Kolff. — 598 kranj. Suiker, 1405 b. Koffij, 6 k. Paarlemoerschelpen, 150 st. Kagoe Boekoe, 459 st. Buffelhorens en 1490 boss. Rotting, Hoffman, Dorrepaal en Co.; 290 kranj. Suiker, 3018 st. Koe- en 254 st. Buffelhuiden, A. C. Fraser en Co.; 79 kranj. Suiker, Besier en Jonkheym; 1 k. Regaal, Ph. van Ommeren; 546 kranj. Suiker, 43 b. Koffij en 1 k. Diverse, Order. — Voor Amsterdam: 122 kranj. Suiker, Gebr. Hendrichs en Co.; 136 p. Tabak, H. van Leeuwen en Co.; 300 p. dito, Order.

SOERABAIJA, Jeannette & Cornelia, J. Verhoeven. — 1138 kranj. Suiker, Besier en Jonkheym; 834 kranj. dito, Rob. Twiss en Zn.; 2211 boss. Rotting, Order. — Voor Amsterdam: 246 p. Tabak, Cramerus en Co.; 103 p. dito, G. Blokhuis Wzn.

ADVERTENTIEN.

Heden overleed mijne geliefde Echtgenoote GERARDINA VERSTEEG, in den ouderdom van ruim 62 jaren.

Rotterdam J. VAN GILS.
24 Maart 1863.

HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ VAN LANDBOUW.

Afdeeling ROTTERDAM, SCHIEDAM en OMSTREKEN.

Het BESTUUR geeft kennis aan Belanghebbenden, dat de

UITSLAG DER VERLOTING

van VEE en PLUIMGEDIERTE,

op HEDEN ALHIER gehouden, is als volgt:

Nommers.	PRIJZEN.	N.° van den Catalogus.	Nommers.	PRIJZEN.	N.° van den Catalogus.
492.	Een Vet VARKEN	57, III.	1658.	Een Vet VARKEN	58 I.
1843.	„ „ KALF	33.	1694.	„ „ SCHAAP	41, IV.
1547.	„ RAM	147, IV.	657.	„ MASKERZEUGJE	197.
1348.	„ Vet SCHAAP	41, I.	291.	„ Vet VARKEN	59, II.
1831.	„ „ SCHAAP	41, VI.	1205.	„ „ VARKEN	42.
1913.	„ „ SCHAAP	41, V.	439.	„ „ VARKEN	56, II.
1418.	„ „ SCHAAP	41, II.	1570.	Eene Vette SCHOT	77.
1661.	Zes KIPPEN en Een HAAN	169.	804.	Een RAM	143, I.
743.	Een SPRINGRAM	149, II.	1509.	Een Vet VARKEN	60, III.
1224.	Zes KIPPEN en Een HAAN		627.	Een PAPEGAAI met KOOI	
959.	Een STIER	124.	1557.	Een Vet VARKEN	55, I.
1756.	Spaansche KRULKIPPEN	207.	1220.	Zes EENDEN en een WOERD	180.
173.	Een Spaansche HAAN en 1 HEN	211.	1892.	Eene Toom KIPPEN	158.
1798.	Eene Vette SCHOT	94.	1639.	Een POTLAM	200.
541.	Een SPRINGRAM	150, III.	483.	„ Vet SCHAAP	41, III.
1202.	Eene Vette KOE	24.			

Ingevolge de bepaling in de LOTEN vervat, moeten de **PRIJZEN** binnen *veertien dagen* afgehaald worden (bij den Heer *J. F. SCHRIJVER*, Logementhouder, aan het Haagscheveer alhier), terwijl dezelve gedurende dien tijd voor *rekening* en *risico* van de **Trekkers** blijven.

Namens het Bestuur,
H. DE BIE, *Secretaris.*

Rotterdam 24 Maart 1863.

Notarishuis te Rotterdam.

HEDEN, Woensdag den 25 Maart 1863, des namiddags ten 5 ure,

AFSLAG VAN:

Een PAND en ERVE, bestaande in WINKELHUIS met BOVENHUIS, aan den Tarwenakker, op de o/z. van de Leuvehaven, 1—205. Trekgeld *f* 23.100.

Een PAND en ERVE, bestaande in BENEDENHUIS, PAKHUIS en BOVENHUIS, aan de w/z. van den Oppert, 6—204. Trekgeld *f* 18.100.

VEILING VAN:

Een HUIS met BOVENWONINGEN en ERVE, aan de o/z. van de Zandstraat, op den zuidhoek van de Trouwsteeg, 5—457.

Een HUIS met BOVENWONINGEN, ACHTERHUISJE en ERVE, aan de z/z. van de Vierwindenstraat, 3—182.

Twee BENEDENHUIZEN met BOVENHUIZEN en ERVEN, in den Arnoldusgang, uitkomende aan de n/z. van de Hofstraat, 5—122 en 123.

Een HUIS met OPEN PLAATS en ERVE, ten noorden van den Goudschen Rijweg, schuins tegenover de Mannenlaan, 13—356.

Een HUIS met BOVENWONINGEN en ERVE, aan de n/z. van de Breedstraat, nabij de Lange Frankenstraat, 10—522.

Een HUIS met BOVENWONING en ERVE, aan de w/z. van de Lange Frankenstraat, nabij de Breedstraat, 10—434.

Een HUIS en ERVE, aan de o/z. van de Korenstraat, uitkomende aan de Vest, 10—324.

Een WINKELHUIS met BOVENHUIS en ERVE, aan de w/z. van de Botersloot, 8—290.

Een HUIS met BOVENWONINGEN en ERVE, aan de n/z. van de Prinsestraat, 9—277.

Een HUIS met BOVENHUIS, ACHTERWONING en ERVE, aan de o/z. van de Botersloot (of Kwakstraat), 9—32.

Nederlandsche Handel-Maatschappij.

VEILING TE AMSTERDAM,

op WOENSDAG 29 APRIL 1863, van:

1454/4 Kisten **JAVA INDIGO,**
40 „ **JAVA COCHENILLE,** } liggende ALDAAR.

Te ROTTERDAM, op VRIJDAG 1 MEI 1863, van:

1389/4 Kisten **JAVA INDIGO,** liggende ALDAAR;

met voorbehoud deze hoeveelheid, bij tijdige aankomst, te vermeerderen met ongeveer **200 Picols.**

De DIRECTIE geeft de verzekering, dat zij, vóór hare gewone Najaars-Veilingen van 1863, geene andere **Indigo** en **Cochenille** dan de bovengemelde Partijen aan de Markt zal brengen.

Amsterdam 24 Maart 1863.

INDIGO.

C. M. OVERGAAUW, P. OVERGAAUW, P. HAVELAAR, P. J. CANTZLAAR Jr., W. C. SCHALKWIJK en G. H. DE BIE, Makelaars te Rotterdam, zullen op Donderdag den 30 April 1863, des avonds ten 6 ure, in het Notarishuis aan de Gelderschekade, Veilen:

460 kisten Java INDIGO,

directe aanvoer per diverse Schepen.

Bij Kavelingen, zoo als nader bij Notitie zal worden aangewezen.

Nadere onderrigting bij bovengenoemde Makelaars.

INDIGO.

Dadelijk na afloop van bovenstaande Veiling zullen door de Makelaars C. M. OVERGAAUW, P. OVERGAAUW, P. HAVELAAR, P. J. CANTZLAAR Jr. en W. C. SCHALKWIJK, in hetzelfde Lokaal nog worden Geveild:

118 Kisten ***Java***
en **5** „ ***Manilla*** } **INDIGO.**

Bij Kavelingen, zoo als nader bij Notitie zal worden aangewezen.

Nadere onderrigting bij genoemde Makelaars.

INDIGO.

Onmiddelijk na afloop der Veilingen van **578** Kisten **Java Indigo**, op Donderdag 30 April 1863, te houden in het Huis der Notarissen, aan de Gelderschekade te Rotterdam, zullen door den Makelaar G. H. DE BIE nog worden Geveild:

203 kisten Java INDIGO,

aanvoer per diverse Schepen.

Bij Kavelingen, zoo als nader bij Notitie zal worden aangewezen.

Nadere informatien zijn te bekomen bij bovengenoemden Makelaar.

Gerd. Duuring, A. C. Dalen, A. van Binsbergen, J. Kolff, J. F. Sauerbier, Leonard L. Jacobson, J. Sinderam, L. J. Plemp van Duiveland, F. W. Eckstein, J. G. van den Abeelen, G. Elink Schuurman, Joseph Jacobson, Leonard J. Plemp van Duiveland, Gerd. Sauerbier, C. M. F. Kolff, Leonard Jacobson Jr., *A. C. Dalen* Jr. en *A. van Binsbergen* Jr., Makelaars te Rotterdam, zullen Veilen op Woensdag 22 April 1863, des voormiddags ten 10 ure, in het Huis der Notarissen, aan de Gelderschekade:

4142/4 en **1361/12** Kisten **Congo**
365/4 „ **596/12** „ **Souchon**
516/4 „ **Pecco** } **THEE,**

alhier aangevoerd per het Schip *Glendoveer*, van **Foo-Chow-Foo.**

Openbare Aanbesteding.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM* zullen, op Woensdag den 8 April 1863, des namiddags ten 1 ure, ten Raadhuize aldaar, Aanbesteden:

1.° Het **vernieuwen** van eenige **Kaaimuren** in de Buitenstad;
2.° Het **vernieuwen** van eenige **Kaaimuren** in de Binnenstad;
3.° Het **voegen** en **stoppen** van eenige **Kaaimuren** in de Buitenstad;
4.° Het **voegen** en **stoppen** van eenige **Kaaimuren** in de Binnenstad;

alles nader omschreven in het Bestek en de Voorwaarden die, op de gewone dagen en uren, ter lezing liggen op de Plaatselijke Secretarie en het Stads Timmerhuis te Rotterdam, en ook voor den prijs van 15 Centen verkrijgbaar zijn bij de Wed. P. VAN WAESBERGE en ZOON, Boekdrukkers in den Houttuin, wijk 11, n.° 194.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen aan gemeld Timmerhuis. De aanwijzing in loco zal plaats hebben voor Perceel 1 en 3 op Maandag 6 April en voor Perceel 2 en 4 op Dingsdag 7 April 1863, beide des voormiddags ten 10 ure, te beginnen aan het Stads Timmerhuis.

AANBESTEDING

op DINGSDAG 31 MAART a. s., 's morgens ten 12 ure, van een

ZOMERVERBLIJF

op den Boomgaard van DAVID KORNE, toebehoorende aan Mevr. de Wed. *M. L. VAN DEN TOL*, te *Heenvliet.*

Bestek en Teekeningen liggen ter visie in het Logement van W. VAN DIJK, te Heenvliet.

Aanwijzing in loco Dingsdag, 's morgens om *half elf* ure.

Inlichtingen te bekomen bij den Architect H. J. DE HAAS, te Rotterdam.

Openbare Verkooping.

De Notarissen *PAATS & NIERSTRASZ*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn voornemens, onder directie van *VAN MARLE & DE SILLE*, op Zaturdag den 28 Maart 1863, des voormiddags ten 10 ure, aan de Vest, tegenover den Schouwburg, te Rotterdam, publiek te Verkoopen:

Eene aanzienlijke Partij Nieuw VAATWERK, DUIGEN, BANDIJZER, HOEPELS etc., als: Heele en Halve LEGGERS, Heele, Halve en Kwart PIJPEN, VATEN, Heele en Halve ANKERS, OVERTREKKEN, VLEESCH- en SPEKVATEN, 16, 12, 10 en 8 ℔ VAATJES, GELD-, VERW-, BLOEM- en andere VAATJES, PUTSEN, VLOOTEN, KISTEN, TRECHTERS, Heele en Halve MUDDEN en andere MATEN, Legger-, Stuk-, Pijp-, Oxhoofd- en andere DUIGEN. Diverse soorten van BANDIJZER en HOEPELS, GREENEN DEELEN, HAND- en ROEWAGEN, KUIPERSGEREEDSCHAPPEN ens. enz. — 's Daags te voren te zien.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notaris *CAZAUX VAN STAPHORST*, residerende te Rotterdam, is voornemens op Woensdag den 8sten April 1863, des namiddags ten 5 ure, in het Huis der Notarissen, aan de Gelderschekade aldaar, in het openbaar te Veilen en vervolgens aan den meestbiedende of eerstmijnende te Verkoopen:

Een kapitaal, hecht, sterk en alleraangenaamst gesitueerd

PAND en ERVE,

aan de Wijnhaven en Wijnstraat te Rotterdam, bestaande in een welingerigt, logeabel en uitmuntend onderhouden **WOONHUIS**, aan de noordzijde van de Wijnhaven, nabij de Vischsteeg, wijk 2, n.° 220, bevattende dit Woonhuis een aantal net betimmerde en georneerde VERTREKKEN, meerendeels met goede Stookplaatsen, en waaronder verscheidene met Marmeren Schoorsteenmantels en vaste Spiegels, SPREEKKAMER, DIENSTBODENKAMER, goede KEUKEN, KELDER, ZOLDER en VLIERING, vele KASTEN en andere Commoditeiten; — voorts een welingerigt **ACHTERHUIS**, aan de Wijnstraat, bevattende verscheidene welingerigte VERTREKKEN, KEUKEN, KELDER, ZOLDER en VLIERING; — wijders een onder het geheele Pand doorloopend **PAKHUIS**, ingang hebbende zoo aan de Wijnhaven als aan de Wijnstraat, met diverse Gerieflijkheden, sedert verscheidene jaren met goed succes gebruikt tot de uitoefening van den **Handel in Wijnen**, welke daar alsnog wordt gecontinueerd. — Zijnde het geheele Pand belend ten oosten den Heer *G. Duuring Junior* en ten westen den Heer *J. W. Bunge*, en op den Perceelsgewijzen Kadastralen Legger der gemeente Rotterdam voorkomende in sectie G, onder n.° 205.

In de Grondbelasting over 1863 aangeslagen tot *f* 186.

Het Woonhuis aan de Wijnhaven is in eigen gebruik en te aanvaarden den 1sten Junij aanstaande.

Het Achterhuis aan de Wijnstraat is verhuurd tot 1 Mei 1863, tegen *f* 450 in het jaar.

Het doorloopend Pakhuis is verhuurd tot 1 November 1863, tegen *f* 250 in het jaar.

Voorschreven Pand zal daags vóór en op den dag der Veiling door een ieder kunnen worden bezigtigd, op vertoon van een Permissie-Biljet, af te geven door genoemden Notaris *CAZAUX VAN STAPHORST*, ten wiens Kantore, aan het Westnieuwland te Rotterdam, intusschen nadere informatien te bekomen zijn.

Openbare Verkooping.

Op dag van betaling tot 14 November 1863.

De Notaris *J. VAN BUUREN*, gevestigd te Charlois, is voornemens op Woensdag den 8 April 1863, des voormiddags ten 9 ure, vóór het Huis bewoond door ***W. de Gids***, te Rijsoord, gemeente Ridderkerk, te Verkoopen:

15 stuks bij uitnemendheid schoone

PAARDEN,

verschillend van Haar en Jaren, waaronder één extra mak en goed aan den weg loopend span bruine Geldersche **Merrie-Paarden**, allen behoorende tot de Algemeene Postwagen-Onderneming van de Heeren *van Gend en Loos*, en die, bij de op den 4 Maart ll. plaats gehad hebbende jaarlijksche verkooping van Paarden, nog niet uit de Dienst konden worden gemist.

Diegenen, welke niet van solide en den Notaris bekende Borgen voorzien zijn, of hunne gegoedheid door Certificaten, afgegeven door het Bestuur hunner woonplaats, kunnen bewijzen, zullen niet tot Koopers worden aangenomen.

Nadere onderrigting te bekomen bij den Heer J. COERT, Candidaat-Notaris te Ridderkerk, alsmede ten Kantore van voornoemden Notaris.

SCHOUWBURG.

Woensdag 25 *Maart. Aanvang* 7½ *ure.*

56ste Voorstelling van het doorloopend, 29ste Voorstelling van het Woensdag Abonnement.

Zeker Laatste Gastvoorstelling van Mejufvr. LOUISE LICHTMAY, van het K. K. Hof-Opera-Théâtre te Weenen.

Die Jüdin, grosse Oper in 4 Acten, von HALEVY.

EERSTE

Quartet Soirée,

door de HH. ED. RAPPOLDI, A. SCHNITZLER, A. PAULUS en J. VERHEY, op **Morgen**, Donderdag 26 Maart 1863, in den Foyer van den Grooten Schouwburg, Coolsingel.

Aanvang 's avonds 8 ure.

Toegang *f* 1.25.

Gedrukt en uitgegeven bij G. en C. A. VAN REYN, te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,
behoorende tot de
ROTTERDAMSCHE COURANT
VAN
WOENSDAG 25 Maart 1863, N.º 72.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Dingsdag 24 Maart.

De zitting vangt aan met het volgende incident:

De *Voorzitter:* Alvorens over te gaan tot de behandeling der wetsontwerpen welke aan de orde van den dag zijn gesteld, geef ik het woord aan den heer Storm van 's Gravesande, die dat heeft gevraagd.

De heer *Storm van 's Gravesande:* Mijnheer de Voorzitter, ik moet, nu ik den Minister van Kolonien hier tegenwoordig zie, de aandacht der Kamer vestigen op eene zaak van groot belang. De Kamer heeft ontvangen een wetsontwerp tot aanleg van een spoorweg in Indië. Nu is het ons allen bekend dat de ingenieur Stieltjes naar Indië is gezonden om de zaak der spoorwegen te onderzoeken, om aan de Regering zijn advies bloot te leggen. Nu zou ik gaarne wenschen dat het advies aan de Kamer werd overgelegd, alvorens het ingekomen wetsontwerp in de afdeelingen werd onderzocht. De Memorie van Toelichting bij dit wetsontwerp behoorende, doet denken dat het advies reeds bij het Ministerie van Kolonien bekend is, want er wordt gesproken van eene kaart daartoe betrekkelijk, maar van het advies van den heer Stieltjes wordt geen melding hoegenaamd gemaakt, en nu zou ik het onverantwoordelijk achten dat de Kamer besliste over zulk eene gewigtige quaestie, zonder de resultaten van het onderzoek van den heer Stieltjes te kennen. Men zal misschien zeggen dat men in het Voorloopig Verslag de vraag zou kunnen opnemen en de Minister zou dan in de Memorie van Beantwoording ophelderingen of mededeelingen kunnen geven, maar als dan geen tweede onderzoek in de sectien zal worden gehouden, zal men daarvan weinig vruchten kunnen verwachten. Ik geef daarom den Minister van Kolonien in overweging om, alvorens het ontwerp in de sectien worde onderzocht, de rapporten van den heer Stieltjes, in julij en december van het vorige jaar aan den Gouverneur-Generaal ingediend, aan de Kamer mede te deelen. Mijnheer de Voorzitter, ik vraag dus het verlof der Kamer om betrekkelijk het door mij besproken onderwerp vragen te rigten tot den Minister van Kolonien.

De *Voorzitter:* Zoo de Kamer daartegen geen bezwaar heeft, dan wordt den heer Storm van 's Gravesande verlof verleend om die vragen te doen.

De heer *Storm van 's Gravesande:* Naar aanleiding van hetgeen ik reeds straks heb gesproken, herhaal ik mijne vraag of de Minister van Kolonien kan goedvinden de door mij bedoelde adviezen aan de Kamer over te leggen alvorens het wetsontwerp betrekkelijk den aanleg van een spoorweg in Indië in de afdeelingen worde onderzocht.

De *Minister van Kolonien,* de heer *Fransen van de Putte:* Mijnheer de Voorzitter, ik heb de zeer uitvoerige rapporten van den heer Stieltjes met de laatste mail, die weinige dagen geleden is aangekomen, ontvangen. Intusschen is in de uitstekende Memorie van Toelichting van den Gouv.-Generaal, de strijd over de rigting uitvoerig behandeld. In hoeverre die lijvige bescheiden vatbaar zijn voor mededeeling, zal bij mij een punt van overweging uitmaken. En als ik in het Voorl. Verslag van de Kamer bezwaren over de rigting mogt aantreffen, dan zal ik in de Memorie van Beantwoording de beide meeningen, die van den Gouv. Gen. en die van den heer Stieltjes, omstandig uiteenzetten; ik zal de aangenomen rigting met overtuiging verdedigen en overleggen wat ter inlichting noodig mogt zijn. Maar ik moet thans vragen: kan het algemeen belang vorderen, dat het onderzoek in de sectiën worde opgehouden? Daarenboven de quaestie om de rigting in alle onderdeelen te onderzoeken, komt hier minder te pas. Hier geldt het alleen het onderzoek van het finantiëel gedeelte der concessie, en ik geloof, dat het raadzaam is om den strijd over de rigtingen van een Indischen spoorweg niet in deze Kamer te brengen. Dat ik in de Mem. van Beantw. al de noodige mededeelingen in tijds zal doen, daarvan kan de Kamer verzekerd zijn. Maar Midden-Java heeft groote behoefte aan versnelde gemeenschapsmiddelen, en het uitstel dat men wil, is geen kort uitstel, maar kan een uitstel van maanden zijn. Met den meesten nadruk verzoek ik, dat de Kamer thans de concessie onderzoeke.

De heer *Storm van 's Gravensande:* Het blijkt nu uit de rede des Ministers, dat het ontwerp is ingediend, zonder dat de Minister genoegzame inlichtingen had verkregen, want de Minister erkent zelf, dat hij de rapporten van den heer Stieltjes eerst met de laatste mail heeft ontvangen. De Minister zegt verder: het onderzoek der rigting behoort hier niet te huis, maar hier behoort wèl te huis een oordeel over de finantiële quaestie, en om die juist te beoordeelen moet ik de rigting van de lijn kunnen onderzoeken. Volgens sommigen zal deze lijn de minst productieve en de minst goede kunnen zijn, en indien de Min. op onderzoek thans aandringt, dan wend ik mij tot den president der centrale afdeeling, en ik verzoek u mijnheer de Voorz. niet toe te geven aan een verlangen waarvan het gevolg kon zijn, dat eene verkeerde beslissing zal worden genomen. De belangen van Nederland en de Koloniën mogen niet op het spel worden gezet door een overhaast onderzoek, en dat mag te minder wanneer een ingenieur door het Nederlandsche gouvernement naar Indië is gezonden, speciaal tot het onderzoek van de zaak der spoorwegen.

De heer *Gevers Deynoot:* Het geldt hier eene zaak van het hoogste belang, het geldt de vraag of in Indië spoorwegen zullen worden aangelegd. En nu wil men deze zaak nog langer uitstellen. Ik moet daartegen ten sterkste opkomen. Het geldt ook eene zaak van zeer teederen aard; de gemoederen zijn daar in de hevigste beweging. Er bestaat in den waren zin des woords *periculum in mora.* Ik ben getuige geweest hoe dringend aldaar naar deze concessie is uitgezien. Er zijn reeds feesten gevierd bij het verleenen der voorloopige concessie, en, waar ik vooral op wijs, de zaak is *in loco* met de meeste zorg nagegaan. De Gouverneur-Generaal, zelf deelgenoot geweest in het bouwen van spoorwegen, is met deze zaak geheel bekend en de juiste man om haar het best te beoordeelen. En laten wij niet vergeten dat wij hier spoorwegen bouwen voor Indisch geld, maar laten wij dan ook aan Indië geven datgene waaraan het zoo groote behoefte heeft. En wat zullen de gevolgen van uitstel zijn? Gebrek aan belangstelling, groote teleurstelling in Indië en eene wezenlijke benadeeling der zaak. Ik dring daarom ten sterkste op dadelijk onderzoek in de sectiën aan.

De heer *van Nispen:* Ik ondersteun het voorstel van den heer van 's Gravesande. Men heeft gesproken van het bouwen van Nederlandsche spoorwegen voor Indisch geld, maar de Oost-Indische bezittingen zijn bezittingen van den Nederlandschen Staat, en dus kan men niet spreken van Indisch geld. Ben ik wel onderrigt, dan is de hier voorgestelde lijn geheel in het belang der particuliere industrie, en dit juist moet de Kamer kunnen beoordeelen.

Alle bescheiden, alle voorlichting, die op de opinie van de leden invloed kunnen uitoefenen, moeten het onderzoek vergezellen. Daarom moeten ook de rapporten van den heer Stieltjes ter kennisse van de Kamer worden gebragt voor het onderzoek in de sectiën.

De heer *van der Linden:* In de eerste plaats kom ik op tegen het woord van den heer van 's Gravesande: „'t Is onverantwoordelijk zoo als hier gehandeld wordt." Het is een vreemd verschijnsel, indien men hier Indische zaken wil uitstellen dan vraagt men gewoonlijk: is de Gouverneur-Generaal wel geraadpleegd, is de Raad van Indië wel gehoord? En nu dat geschied is, nu de Gouverneur-Generaal zich met eigen oogen heeft overtuigd, nu zegt men: uitstellen, want de handeling van den Gouverneur-Generaal is onverantwoordelijk. Raadpleegt men dus de Indische besturen dan is het, verkeerd; raadpleegt men hen niet, dan is het ook verkeerd.

Ik kom in de tweede plaats op tegen het woord van den heer van 's Gravesande, dat in de Memorie van den Gouverneur-Generaal niet staat van wat de heer Stieltjes heeft voorgesteld. Hoe weet de spreker dat? De Gouv.-Gener. heeft ook een onpartijdig en zelfstandig oordeel na verhoor zijner ambtenaren. Wat *ik* onverantwoordelijk noem is, dat een hoog geplaatst persoon als de Gouv.-Gen. zou worden behandeld ten aanzien van ondergeschikte personen als door den heer van 's Gravesande is geschied. — In de derde plaats: de heer van Nispen heeft gezegd: men moet niet spreken van Indisch geld, want Indië is een deel van den Nederlandschen Staat. Voorzeker, Indië is een gedeelte van het Rijk, maar dan mag men toch wel aandringen dat Indië, dat zoo veel gouden vruchten afwerpt, ook een deel van die vruchten bekome. Bovendien, is het niet een Nederlandsch belang bij uitnemendheid om Indië zoo productief mogelijk te maken? — In de vierde plaats, de heer van Nispen verlangt licht, omdat er strijd bestaat over de rigting en hij onbekend is met de meest doelmatige rigting. De spr. is kennelijk met zichzelven in tegenspraak. Hij heeft getoond volmaakt op de hoogte te zijn. Hij geeft ons thans reeds de redenen zijner afkeuring te kennen, hij behoeft dus geene nadere stukken, want hij kan de rigting reeds thans best beoordeelen. Hij verlangt eene andere streek.

De heer *van Lynden:* Ik moet het voorstel van den heer van 's Gravesande verdedigen tegen de zijdelingsche insinuatie van de vorige sprekers, alsof wij de zaak niet zouden willen. Dit is een door niets geregtvaardigd vermoeden. Ons verlangen om meerder licht pleit voor het tegendeel. Kan de heer Gevers Deynoot verlangen, dat wij, omdat hij in Indië is geweest, alleen op zijn gezag deze rigting voor de beste oordeelen? Er zijn feesten in Indie gevierd, maar moet het algemeen belang achterstaan voor feestvieringen? Die feesten kunnen worden uitgesteld, er zou *periculum in mora* zijn, maar is er quaestie van een uitstel van maanden? Hoogstens van eenige weken. De Minister verklaart zelf nog geen tijd gehad te hebben om de rapporten van den heer Stieltjes te onderzoeken. Wat is nu billijker dan dat ons onderzoek ook worde uitgesteld? De Minister, wiens loyauteit wij tijdens zijne lidmaatschap zoo zeer hebben leeren kennen, moet zelf prijs stellen op het onderzoek der voorgestelde rigting; vooral nu het advies van den heer Stieltjes niet is gevolgd.

De heer *Storm van 's Gravesande:* Indien ik op een behoorlijk onderzoek dezer voordragt aandring, dan is het niet omdat ik geen spoorwegen in Indië verlang, maar omdat het eene wet is van groote finantiële gevolgen. En dan moet ik zekerheid hebben dat de offers, door de schatkist gebragt, goed zijn besteed. En nu mag ik niet ontveinzen dat de motieven in de Memorie van Toelichting voor de aangenomen rigting, niet geheel voldoen. Spreker wijst hier op eenige zinsneden op bl. 3 van de Memorie van Toel. Ik stel alsnu aan de Kamer bepaald voor dat de Vergadering besluite het sectie-onderzoek uit te stellen tot meerdere inlichtingen aan de Kamer zijn verstrekt.

De *Minister van Kolonien:* Ik vat alleen nog het woord op, om een misverstand te doen uitkomen, dat tusschen mij en den heer van 's Gravesande bestaat. Ik heb gezegd de rapporten zijn nu eerst door mij ontvangen, maar ik had er moeten bijvoegen: de quintessence was mij reeds vroeger bekend. Ik heb daarom bezwaar tegen de overlegging, omdat ik vrees dat daarvan eenige maanden uitstel het gevolg zal zijn, anders ben ik tot overlegging volkomen bereid.

De heer *Gevers Deynoot* repliceert kortelijk den heer van Lynden, en wijst op nieuw met aandrang op de behoefte aan spoorwegen in Indië. Hij berinnert aan hetgeen in Engelsch-Indië is geschied, en acht dat ook voor ons de tijd gekomen is om in te halen wat is verzuimd.

De *Minister van Kolonien:* Ik wil aan het verlangen der Kamer te gemoet komen. Ik zal onmiddellijk onderzoeken wat voor overlegging vatbaar is. Ik zal dadelijk laten afschrijven wat over de zaak licht kan verspreiden, maar dat alles onder één voorbehoud dat de Kamer zich thans niet naar huis begeve alvorens de wet in de afdeelingen is onderzocht.

De *Voorzitter:* De centrale afdeeling bepaalt de orde der werkzaamheden. Ik zal na de gewone pauze aan de afdeeling mededeeling doen van 's Ministers bereidverklaring, en dan zal daarna worden beslist over het voorstel van den heer van 's Gravesande.

De heer *Storm van 's Gravesande:* Ik zal de beslissing der centrale afdeeling afwachten.

Hiermede neemt dit incident een einde.

Aan de orde zijn: 1º, de wetsontwerpen tot het verleenen van naturalisatie van C. T. de la Chaux en acht anderen. — De algemeene beraadslagingen worden geopend.

De heer *Gevers Deynoot* verlangt aanvulling van de wet van 1850, en betoogt dat er eene hardheid in gelegen is voor de personen in onze kolonien geboren uit niet-Nederlandsche ouders aldaar gevestigd, om in Nederland en niet in Indië te worden genaturaliseerd. Hij keurt ook af dat het avancement der Indische officieren ook afhankelijk is van verkregen naturalisatie. Eindelijk dringt hij aan op spoedige behandeling der ingekomen verzoekschriften.

De heer *Meylink* sluit zich bij den vorigen spreker aan wat betreft het naturaliseren van personen in Indië geboren uit niet-Nederlandsche ouders. Volgens art. 5 burgerlijk wetboek zijn deze personen Nederlanders, en vóór de wet van 1850 werden zij steeds als zoodanig behandeld; deze wet heeft dus eene terugwerkende kracht, welke hem onbillijk voorkomt. Spreker staaft zijne meening met een breedvoerig betoog ontleend aan de geschiedenis van het burgerlijk wetboek.

De *Minister van Justitie* houdt, in weerwil van het gevoelen van onderscheiden leden in het eindverslag uitgedrukt, vol, dat geen Engelschman kan worden genaturaliseerd, omdat niemand te gelijkertijd twee nationaliteiten kan bezitten. Wat de opmerkingen der beide sprekers betreft, verdedigt hij de wet van 1850 en herinnert hij aan de bepaling dat de staat der personen geoordeeld wordt naar de wet van het oogenblik. Wat aangaat het bezwaar dat vele officieren in hun avancement zouden worden belemmerd, dit bezwaar is opgeheven nu het den Koning behaagd heeft op voorstel van den Minister van Kolonien te bepalen, dat voor avancement bewijs van naturalisatie niet meer gevorderd wordt. In antwoord eindelijk op eene vraag in het eindverslag zegt de Minister dat de Amerikaan, eene andere nationaliteit aannemende, in den regel de zijne verliest.

De heer *Nolthenius* kan niet toegeven dat de quaestie van het niet geoorloofd zijn om Engelschen te naturaliseren, reeds door de Kamer is beslist en keurt af dat verzoekschriften van Engelschen worden afgewezen, alleen ten gevolge van een personeel gevoelen van den Minister. Hij zou meenen dat de Minister eene beslissing der Kamer moest uitlokken. Op het standpunt van den Minister zelve acht hij dit zeer inconsequent; hij leide uit de aan de orde zijnde wetsontwerpen af dat de Minister zich niet gelijk blijft. — De heer *Meylink* repliceert den Minister. — De heer *Gevers Deynoot* dankt den Minister voor de gegeven inlichtingen. — De heer *Godefroi* vraagt den heer Nolthenius, of hij dan verlangt dat de Minister eene voordragt zal doen *in strijd* met zijne overtuiging?

De heer *Nolthenius* herinnert dat de Regering wel meermalen moet ten uitvoer leggen hetgeen strijdig is met hare overtuiging. De *Minister van Justitie* zegt dat het iets anders is iets ten uitvoer te leggen wat de Regering niet heeft voorgesteld, dan voor te stellen wat zij niet goedkeurt. Hij gelooft dat de Kamer wel degelijk eene beslissing heeft genomen door afstemming van eene wet, waarbij iemand zou worden genaturaliseerd die tot een ander Statenverbond behoorde. — De algemeene beraadslagingen worden nu gesloten.

1º, al de aanhangige *naturalisatie-wetten* worden daarop achtereenvolgens aangenomen, als tot het verleenen der hoedanigheid van Nederlander aan: C. T. de la Chaux, geb. te Macasser; M. J. H. Sauer, geb. te Parie-Batoe, F. Lucker, geb. te Pamakassan; J. F. Quartero, geb. te Pasoeroean; C. G. C. F. Greiner, geb. te Neustadt; W. F. Kimfall, geb. te Boston; F. F. Fermont, geb. te Wachtebeke; C. Ensink, geb. te Laar; J. F. Moons, geb. te Leuven;

2.º Aan de orde is thans het wetsontwerp tot onteigening van perceelen ten behoeve van het station van den *Staatsspoorweg te Zwolle.*

De Minister van Binnenlandsche Zaken geeft inlichtingen op sommige punten in het eindverslag en zegt o. a. dat de benoodigde gronden van Staatswege aangekocht of onteigend zullen worden; dat het gebouw in gemeenschappelijk gebruik zal komen van den Staatsspoorweg en de Centraal-Spoorweg-Maatschappij; doch dat voor de loodsen of bergplaatsen door ieder afzonderlijk zal worden gezorgd. — *Aangenomen.*

3.º Het wetsontwerp tot onteigening van perceelen ten behoeve van den *spoorweg van Zutphen naar Deventer.*

De Minister geeft ook hier de gevraagde inlichtingen in het eindverslag, ter bestrijding van de meening van sommigen of de gekozen rigting over Joppe wel als de voordeeligste kon aangemerkt worden; hetgeen de Minister in de bijzonderheden aantoont. Voor het overige geeft hij in antwoord op eene gemaakte opmerking, de verzekering dat over de verlenging der lijn van Deventer naar Zwolle over Raalte eerlang zal worden *beslist*, daar de zaak er thans bijkans rijp toe is. — *Aangenomen.*

Hierna wordt de zitting geschorst. Na de hervatting heeft de discussie plaats over de vraag, of het onderzoek in de afdeelingen over de concessie van den *spoorweg van Samarang over Soerakarta naar Djokdjokarta* al of niet uitgesteld zal worden.

De Voorzitter deelt mede, dat de centrale afdeeling beslist heeft, dat dit ontwerp in de afdeelingen zal onderzocht worden vóór het reces, en dan, naar gelang de stukken door den Minister van Koloniën toegezegd, zullen zijn gedrukt, hetzij op het einde van deze, hetzij in den aanvang der volgende week het onderzoek in de afdeelingen voortgang zal hebben.

De *Minister van Kolonien* zegt, dat hij heden morgen niet voorbereid was op de gedane vraag. Hij heeft nu aan zijn Departement die stukken nog ingezien, en zal die mededeelen, onder het bepaald voorbehoud van *geheimhouding;* als de leden de stukken inzien, dan zullen zij beseffen waarom hij dat voorbehoud stelt.

De *President:* De stukken, door den Minister van Koloniën toegezegd, zullen geheim zijn.

Hierna worden de beraadslagingen voortgezet over de onderwerpen, aan de orde van den dag.

4º. De wetsvoordragt nopens de onteigening van de perceelen ten behoeve van den spoorweg van *Goor naar de Duitsche grenzen.*

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* beantwoordt de opmerkingen in het eindverslag voorkomende. Hij ontkent de gegrondheid der opmerking dat de arbeid aan sommige sectien der Staatsspoorwegen te traag voorwaarts gaat. De klagten over de trage betaling van Staatswege der onteigeningssommen berust louter op misverstand. De Min. toont aan op welke wijze die betaling geschiedt en dat daarbij de meeste spoed plaats vindt.

Het wetsontwerp wordt daarna met algemeene stemmen **aangenomen.**

V. Onteigening van perceelen ten behoeve van den *Spoorweg van Leeuwarden naar Groningen:* — De heer *Idzerda* brengt verslag uit op verschillende adressen aan de Kamer ingezonden, houdende bezwaren tegen de voorgenomene rigting van die lijn. — Ter griffie.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* beantwoordt de bedenkingen in het eindverslag opgenomen. Met de indiening van het ontwerp heeft geen vertraging plaats gehad, maar het moest, alvorens te kunnen worden aangeboden, door den Raad van State worden onderzocht. De opmerking dat de Noorderlijnen langzamer zouden voortgaan dan de Zuiderlijnen, acht hij ongegrond. De voortgang van het werk hangt dikwerf af van de lengte der lijnen en van de vaste bruggen en andere werken die moeten worden aangelegd. Hij houdt zich overtuigd dat ook met de thans aanhangige lijn de meest mogelijke spoed zal worden gemaakt. Wat nu de rigting van deze lijn betreft, heeft hij aan de Noordelijke de voorkeur gegeven, omdat Gedeputeerde Staten zich daarmede hebben vereenigd.

De heer *Idzerda* had wel gewenscht, dat er een naauwkeuriger onderzoek omtrent de rigting van de lijn had plaats gevonden. Hij gelooft toch dat de zuidelijke rigting de voorkeur had verdiend. Men heeft wel, zoo hij goed onderrigt is, aan Ged. Staten gevraagd, of er ook overwegende bezwaren tegen de noordelijke lijn bestonden, maar men heeft hun niet gelijke vraag ten aanzien der zuidelijke gedaan. Hij wenscht ook een spoedigen aanleg van de lijn Zwolle-Leeuwarden. Als dan de centrale spoorweg tot stand zal zijn gekomen, dan zouden er belangrijke wegen van het noorden naar het hart van het land bestaan.

De heer *Hugenholtz* gelooft dat er krachtige argumenten voor de noordelijke rigting zijn aan te voeren. Hij zet die uiteen en keurt de noordelijke rigting goed.

De heer *van Heiden Reinestein* is nog niet teruggekomen van zijne overtuiging, verkregen na eene naauwkeurige overlezing van verslagen en stukken, dat de noordelijke spoorwegen minder spoedig vooruitgaan dan de zuidelijke. Hij is het eens met den heer Idzerda, over het wenschelijke van den aanleg der lijn Leeuwarden — Zwolle. Maar vooral heeft hij het woord gevraagd om het belang aan te toonen van de aansluiting der noordelijke lijnen met Hannover. Hij keurt het niet goed, dat de onderhandelingen tusschen de beide Regeringen daarover nog niet zijn aangevangen, want als onze spoorbanen liggen, dan zijn er nog welligt 2 à 3 ellen noodig voor dat de Hannoversche gereed zijn. Ten einde dus geen vertraging te veroorzaken, dringt hij bij den Min. er op nieuw op aan, nopens dat punt met Hannover te onderhandelen.

De heer *Dirks* erkent wel, dat er nopens de rigting van deze lijn iets vreemds heeft plaats gevonden, omdat men afgeweken is van vroegere ontwerpen, maar hij gelooft toch, dat op het standpunt waarop de zaak thans geplaatst is, er geen oponthoud moet worden veroorzaakt. Daarom zal hij de voorgestelde rigting goedkeuren, ten einde de daarstelling van de lijn Leeuwarden — Groningen niet te vertragen.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* zal niet verder uitwijden over den strijd tusschen de noordelijke en zuidelijke rigting, maar alleen zeggen dat zij niet door hem, maar vóór zijne optreding werd vastgesteld. Hij heeft de zaak beslist gevonden en die haar gang laten gaan, omdat hem geen hoofdbezwaren aanleiding gegeven hadden de rigting te veranderen.

De heer *van Heiden Reinestein* dringt er nog nader op aan, dat de handelingen met Hannover worden gevoerd. Hij verwacht daarbij volstrekt geene moeijelijkheden van den kant van Hannover, maar hij vreest alleen, dat door uitstel drie à vier jaren zullen verloopen eer de aansluiting zal kunnen voltooid worden. — De heer *Idserda* beantwoordt den heer Dirks en doet opmerken, dat de spoorwegen tot die werken behooren welke, eenmaal aangelegd, nooit meer van rigting veranderen. — De heer *Dirks* betoogt nog nader, dat de Noordelijke rigting geen hoofdbedenking oplevert om daardoor den aanleg van den spoorweg van Leeuwarden naar Groningen te vertragen.

In omvraag gebragt wordt het wetsontwerp met 53 tegen 2 stemmen *aangenomen. Tegen* de heeren: Idserda en Wijbenga.

VI. *Verkoop van Rijksgrond aan de Maatschappij van spoorweg-materieel.*

Nadat door den *Minister van Finantien* waren beantwoord de opmerkingen, in het verslag der Kamer gemaakt, omtrent den prijs en de hoegrootheid van den af te staan grond, is dit ontwerp met algemeene stemmen *aangenomen.*

VII. *Uitbreiding van art.* 17 *der wet van* 19 *augustus* 1861 (Staatsbl. n.º72). *betreffende de Nationale Militie.*

Door den heer *Cornelis* wordt, namens de commissie voor de verzoekschriften, rapport uitgebragt op een adres omtrent dit ontwerp.

De heer *Mijer* wil gaarne tot de instandkoming dezer wet medewerken, maar acht ze nog niet volledig genoeg. Het zou hem echter aangenaam zijn als de Vergadering zich kon vereenigen met deze voordragt; zoo niet, dan hoopt hij dat de Minister daarin niet zal zien een bewijs dat deze aanvulling niet noodig is, maar wel dat er nog niet in alle gevallen is voorzien. Hij herinnert aan de vroeger door hem geopperde bezwaren en vraagt of, wanneer de Minister bij zijn gevoelen blijft dat, door toe te geven aan zijn wensch, het verband der militiewet verbroken wordt, het dan niet beter zou zijn de hier bedoelde jongelingen geheel vrij te stellen.

De heer *de Meester* kan de noodzakelijkheid van deze wet niet inzien. Hij kan toch niet begrijpen dat een ingezeten van Indië kan beschouwd worden als een ingezeten van dit land, en dat alzoo zijn zoon hier dienstpligtig zou zijn. Nu de Regering echter dit onderwerp heeft voorgesteld, zal hij er voor stemmen. Hij gelooft echter dat er nog meer leemten in de militiewet zijn, en wijst daarbij op eene circulaire van den Minister van Oorlog, waarbij aan de gemeenten den last wordt opgelegd om de reisgelden aan militairen voor te schieten. De Minister nu is niet bevoegd de gemeentebesturen te verpligten gelden op de begrooting te brengen, en zoo dit dus noodzakelijk is, dan moet daarin eerst door de wet worden voorzien.

De heer *Heemskerk Az.,* heeft met genoegen de aanbieding van dit ontwerp gezien; hij meent evenwel, dat deze wet geen aanleiding moet geven tot nieuwe moeijelijkheden, waartoe bij de voorgestelde redactie wel vrees bestaat.

De *Minister van Binnenl. Zaken* beantwoordt de verschillende sprekers. — Wat de onvolledigheid betreft, deze wet strekt enkel om eene moeijelijkheid die zich nu reeds heeft voorgedaan, op te lossen. Hij acht het niet noodig om, voor het geval door den heer de Meester bedoeld, de wet te wijzigen, en zal van den heer Heemskerk gaarne verwachten de wijziging die hij ter verduidelijking van dit ontwerp wil voorstellen.

De algemeene beraadslagingen worden hierop gesloten.

Door den heer *Heemskerk Az.* wordt, ter voorkoming van moeijelijkheden, uit deze aanvullingswet kunnende voortspruiten, voorgesteld, om uit art. 1 weg te laten de woorden: „hier te lande zich bevindende." — Dit amend. wordt *aangenomen*, met 53 stemmen tegen 2 (de heeren Idzerda en Viruly). — Artt. 1 en 2 worden hierop *aangenomen,* alsmede de geheele wet, met 50 tegen 5 stemmen. — *Tegen* de heeren: Wintgens, van Goltstein, van Foreest, van Asch van Wijck en Hoekwater.

Op voorstel des *Voorzitters* wordt besloten tegen morgen, ten 11 ure, aan de orde te stellen de beraadslaging over: 1º, de wetsontwerpen tot aanvulling der wet omtrent de loodsdienst; verhooging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1862, en ordonnantie van den Gouverneur-Generaal nopens den vrijen invoer van padie en rijst in Java en Madura; 2º, de conclusien der verslagen omtrent het adres van mr. S. J. Schillemans nopens den zoogenaamden graaf d'Hombres; algemeene begrooting 1859—60; bekrachtiging van overeenkomsten met inlandsche Vorsten; handels-tractaat met Siam en uitleverings-tractaat met België.

Het eindverslag is gereed over het ontwerp nopens het buitenlandsch gedistilleerd. De dag der discussien zal nader worden bepaald.

Concessie tot het aanleggen en exploiteren van eenen Spoorweg van Samarang, over Soerakarta, naar Djokdjokarta.

Thans is gedrukt rondgedeeld het ontwerp van wet tot bekrachtiging van eenige artikelen der concessie tot aanleg en exploitatie van eenen spoorweg van Samarang, over Soerakarta, naar Djokdjokarta, zoo als die krachtens Zr. Ms. besluit van den 10 dezer onder dagteekening van 12 dezer door de Ministers van Kolonien en van Finantien is verleend aan de heeren W. Poolman, A. Fraser, E. H. Kol en T. Ament.

Aan de Memorie van Toelichting, bij deze wetsvoordragt gevoegd, wordt het volgende ontleend:

De verbetering van het transportwezen op het eiland Java door middel van spoorwegen is eene behoefte, welke dringend voldoening vereischt. De Indische Regering was reeds eenige jaren geleden tot de bepaalde overtuiging gekomen, dat het aanleggen van spoorwegen op Java als eene hoogst wenschelijke en aanbevelenswaardige onderneming moest beschouwd worden. Als slotsom eener reeks van adviesen, over dit onderwerp door den Raad van Indië in den loop van het jaar 1858 uitgebragt, gaf dit hooge Staatscollegie als zijn gevoelen te kennen dat „hij het bezit van dat meer volmaakt middel van vervoer voor Java dermate gewigtig achtte, dat voor het brengen van geldelijke offers van Staatswege naar zijne meening zelfs niet behoorde te worden teruggedeinsd." En in eene missive van den 7den september 1858, n⁰. 716/2, gaf de Gouverneur Generaal als uitkomst der behandeling van de spoorwegquaestie bij het Indisch Gouvernement de volgende stellingen aan: „dat het aanleggen van spoorwegen op Java, zoowel uit een finantieel als uit een staatkundig en strategisch oogpunt beschouwd, de schoonste vruchten belooft, en een krachtige hefboom zal zijn tot verzekering van ons gezag en tot ontwikkeling van Java's welvaart; dat deze onderneming uitvoerlijk is; dat zij niet van Staatswege, maar door particulieren moet worden tot stand gebragt; dat Staatshulp daarbij niet kan worden gemist, en dat het belang van den Staat medebrengt die hulp, zoo noodig, met aanzienlijke opoffering te verleenen."

Het opperbestuur, in beginsel deelende in het oordeel van het Indisch bestuur over den aanleg van spoorwegen op Java, wenschte echter niet eerder de hand aan het werk te slaan, dan nadat door een naauwgezet terreinsonderzoek de zaak tot volkomen rijpheid zou zijn gebragt. Het nam dan ook maatregelen om dat onderzoek te doen bewerkstelligen, en hield zich verder aan de regelen, bij het Koninklijk besluit van 31 october 1852 (Indisch Staatsblad 1853, n.⁰ 4) gesteld, volgens welke aanvragen om concessie tot het aanleggen en exploiteren van spoorwegen in Nederlandsch Indië door den Gouverneur-Generaal behandeld en de voorwaarden, aan eene concessie verbonden, tusschen hem en de aanvragers geregeld worden, nadat uit een speciaal onderzoek is gebleken, dat de aanleg van eenen spoorweg in de aangewezen rigting nuttig en uitvoerlijk is. De voorschriften van evengemeld besluit werden toegepast op eene aanvrage van de heeren W. Poolman, A. Fraser en E. H. Kol, tot concessie voor het aanleggen en exploiteren van eenen spoorweg van Samarang over Soerakarta naar Djokdjokarta, gedaan bij adres, gedagteekend: Gouda den 28 augustus 1861. Deze aanvraag aan den Gouverneur-Generaal ingediend en de aanvragers, waarbij zich later nog de heer T. Ament aansloot, bij het Gouvernement als soliede personen bekend zijnde, is, na een zeer uitvoerig onderzoek van wege de Indische autoriteiten, de grondslag geworden der concessie, door den Gouverneur-Generaal bij besluit van den 28 augustus 1862, n.⁰ 1, aan evengemelde heeren verleend, onder nadere goedkeuring des Konings, bekrachtiging door de wet waar deze vereischt wordt, en voorbehoud voor den Minister van Kolonien om, in overleg met de concessionarissen, die veranderingen in de voorwaarden te brengen, welke noodig mogten zijn.

De hoofdgedachten die bij het verleenen dezer concessie den Gouverneur-Generaal hebben geleid, na ingewonnen advies der betrokken autoriteiten en na persoonlijk het terrein bezocht te hebben waar de spoorweg zal aangelegd worden, worden door hem aldus zamengetrokken:

„De middenpunten van verkeer, waar de meeste behoefte aan een sneller en beter vervoer, dan thans bestaat, aanwezig is, moeten het eerst verbonden worden. Die liggen op Java wijd uiteen. Men zal dus daar het spoorwegaanlegstelsel moeten volgen, wat meer onder den naam van het Duitsche bekend is; de hoofdpunten zoo goedkoop mogelijk vereenigen; daarom geene kostbare kunstwerken, geene groote rivier- of spoorwegbruggen, geene tunnels maken, maar, om die te vermijden, omwegen, ten koste van de snelheid van overvoer, daar het gemis aan spoed zich het meest doet gevoelen bij korte en weinig bij groote afstanden. Door dit stelsel zijn de spoorwegen tusschen ver uiteenliggende punten rentegevend te maken, wat niet te verkrijgen is, zoo het kapitaal van aanleg door kostbare werken wordt vergroot, en door de exploitatie met de uitgaven van onderhoud en toezigt er van aanzienlijk belast. Gedeeltelijk zal ook gevolgd moeten worden het stelsel, dat de bovenhand heeft in Noord-Amerika. De spoorwegen zijn daar in zeker opzigt te beschouwen als gewone wegen, door wildernissen en woestenijen gelegd om deze te ontginnen en nieuwe punten van verkeer te doen ontstaan. Ontginnen spoorwegen op zich zelven weinig of niet in landen, waar bijna alle grond tot cultuur is gebragt, waar vele andere goede middelen van gemeenschap bestaan, zoo als in Nederland, op Java moet het anders zijn. De spoorwegen moeten daar ter weerszijden een uitgebreid gebied hebben. Daaruit moeten gewone wegen naar de stations worden aangelegd. Daar langs zal zich allengs eene steeds toenemende bevolking vestigen, daar er gelegenheid tot af- en aanvoer van personen en goederen is. Landbouw- en fabriekondernemingen zullen in dat gebied opgerigt worden en langs gewone of eigene onkostbare spoorwegen hare producten naar den hoofdweg vervoeren. Op deze wijze wordt niet alleen het algemeen belang grootelijks bevorderd, maar zij geeft aan de spoorwegonderneming ook het vooruitzigt op een toenemend vertier en dus op betamelijke winsten. Iedere spoorweg moet, indien er gelegenheid toe is, zoo gelegd worden, dat hij voortgezet kan worden en dat er andere spoorwegen van kunnen uitgaan, zoodra de behoefte daaraan zich voordoet. Hierop dient op Java bijzonder gelet te worden. De ontwikkeling neemt steeds toe, en er moet gezorgd worden dat eenmaal, al is het nog in een ver verschiet, aaneengeschakelde spoorwegen het eiland van het noorden naar het zuiden, van het westen naar het oosten doorsnijden. Het zoude eene groote fout zijn, daarop van den beginne af niet bijzonder acht te slaan.

„Deze eenvoudige, algemeene beginselen worden nu aan de rigting voor den eersten spoorweg op Java getoetst. Het staat bij alle bevoegde beoordeelaars en berigtgevers vast, dat eene spoorwegverbinding van Samarang met Soerakarta en Djokdjokarta het allereerst in aanmerking komt, zoo als dit reeds vóór ongeveer 20 jaren het geval was. De Raad van Indië dringt er in zijn advies van 25 julij 1862, n.⁰ XXVII, met klem en nadruk op aan. Dit eerste van de aangegeven algemeene beginselen kan dus aangenomen worden als juist te zijn toegepast. Aan het tweede, den goedkoopsten aanleg, bij toepassing van het Duitsche stelsel, kan ook gevolg gegeven worden door aan den weg de rigting te geven ten oosten van het gebergte, dat zich van Samarang tot in de Vorstenlanden uitstrekt. Het terrein is over het algemeen vlak. Van Samarang tot vele palen ten zuiden van Poerwodadi is een spoorweg, om zoo te zeggen, met minimum van kosten te leggen. De bergen of de heuvelrij, welke die streek van de Soerakartasche landen scheidt, zijn niet hoog. Die landen zijn vlak en bieden weinig bezwaar aan. Het hoogste punt, dat eenigzins steil overgetrokken zal moeten worden, ligt bij Ngesrep, op de grens van Samarang en Soerakarta, te weten, van 95 ellen tot 122 ellen Samarangsch peil, over eene lengte van 1470 ellen. De helling zal daar zijn 1 op 100, die door ingraving en ophooging nog vlakker te maken is. In eene andere rigting, meer ten westen naar het gebergte, is het hoogste punt 95 ellen Samarangsch peil. In de buurt van een spoorweg in de aangewezen rigting zijn uitgebreide bosschen met djatiehout. Er wordt een zeer goede kalksteen gevonden, waarvan bij het bouwen van de stuw te Glapparo met goed gevolg veel gebruik is gemaakt. Bijzonder gemakkelijk in de groeven te bewerken, wordt hij, aan de lucht blootgesteld, zeer hard. De Solorivier biedt gelegenheid tot aanvoer van materialen aan. Van Soerakarta naar Djokdjokarta is het terrein meer golvend en met rivieren en beken doorsneden. Deze moeijelijkheden zijn niet te ontwijken, doch van geen overwegend bezwaar.

„De vlakten, door den spoorweg te doorsnijden, zijn voor groote ontwikkeling vatbaar. Die in de residentie Samarang wacht gedeeltelijk slechts op het aanleggen van het bevloeijingskanaal, dat de rivieren de Loesi, van Kemirie af, en de Doenan zal verbinden, om het gebrek, dat er thans maar al te dikwerf heerscht, te doen ophouden. Het kan bijna geen twijfel lijden dat, zoo er betere en goedkoopere vervoermiddelen zijn, de productie zeer zal toenemen. De bevolking wordt door geene gouvernementscultures van haren eigendommelijken landbouw afgetrokken en zal hare velden weder kunnen maken tot eene voorraadschuur van rijst, zoo als zij in vroegere jaren geweest moeten zijn. Verscheiden tabaksondernemingen zijn er reeds gevestigd. De katoenteelt slaagt er uitmuntend. Het wordt niet betwijfeld, dat de suikerriet-cultuur er kan gedijen.

„De Soekoewatische landen, ter linker zijde van de Solorivier, staan op de kaarten van Junghuhn, Versteeg en op die door den heer Stieltjes verstrekt, als bijna onbevolkt aangewezen. Van Soerakarta uit heeft de Gouverneur Generaal in 1862 die landen langs den weg naar Poerwodadie, voor eenige jaren op hooger last voor het gewoon vervoer onbruikbaar gemaakt, eenige palen ver ingereden, en bevonden dat door pangeran Mangkoe Negoro op zijne landen, daar gelegen, in 7 jaren tijds 30 dessa's in het leven waren geroepen. De tegenwoordige soesoehoenan heeft het voornemen te kennen gegeven dat voorbeeld te willen volgen. Particuliere koffijaanplantingen zijn er. Eene suikerfabriek zal door meerdere gevolgd worden. Is in die streek, niettegenstaande den vernielden weg, thans reeds zooveel ontwikkeling op te merken, een spoorweg zal haar weldra onkenbaar maken; te meer daar de grond, behalve voor suikerriet, zeer geschikt is voor de teelt van tabak en indigo.

„Van Samarang tot Soerakarta kan derhalve aan den spoorweg, door hem door het vlakke land te leggen, een deel van het Amerikaansche karakter gegeven worden; hij moet en zal ontginnen. Hij zal een groot gebied hebben, waaruit onderscheidene wegen naar hem zullen loopen en de belangrijke Solorivier met hem in verbinding brengen. Van Soerakarta naar Djokdjokarta doorloopt de spoorweg eene reeds zeer ontwikkelde streek vol koffijaanplantingen, indigo- en suikerfabrieken, welke laatste zeer staan te vermeerderen ten koste van de eerste.

„Een spoorweg door de vlakte van Samarang naar Soerakarta en van daar naar Djokdjokarta voldoet aan het laatste en niet het minst gewigtige beginsel. Hij kan voortgezet worden van Djokdjokarta, door Bagelen en Banjoemas, naar Tjilatjap en verder door de Preanger regentschappen en Buitenzorg naar Batava, of, zoo dit door de hooge bergen te veel bezwaren oplevert, gelijk waarschijnlijk is, langs Tjitjalingka, Bandang en Tjikao naar Batavia, met een zijtak naar Buitenzorg. Van het meest oostelijk gedeelte, tusschen Samarang en Soerakarta, kan men een weg leggen langs Japara door Rembang — beide zulke belangrijke gewesten — naar Soerabaija en verder langs de kusten van den zoogenaamden Oosthoek. Mogt het noodig zijn, dan kan er ook een weg in eene zuid-oostelijke rigting van uitgaan.

„Het maken van deze wegen zal met groote localiteitsbezwaren te strijden hebben, doch is Java eens zoo ontwikkeld dat er behoefte aan bestaat, dan zullen ook de middelen voorhanden of te vinden zijn om die bezwaren te overwinnen. Men moet de gelegenheid openlaten om op de gemakkelijkste wijze te kunnen doen wat in de mogelijkheid ligt, dat gedaan zal moeten worden."

De door den Gouverneur-Generaal aan de heeren Poolman c. s. verleende concessie beantwoordt ook volgens de overtuiging van de Ministers van Kolonien en Finantien in de bijzonderheden aan deze vooropgestelde hoofdbeginselen. De spoorweg-onderneming zal eene geheel bijzondere onderneming zijn, die, binnen de grenzen voor den finantiëlen steun van Staatswege gesteld en onder voldoende contrôle, voor eigen risico en op eigen verantwoordelijkheid zal moeten handelen, maar aan welke tevens geene voorwaarden zijn opgelegd, die haar het vooruitzigt op welslagen zouden ontnemen, de toekomst der spoorwegen op het eiland Java voor eene lange reeks van jaren bederven en de rentegarantie in een regelmatig jaarlijks terugkeerend geldelijk subsidie doen ontaarden.

Wat de contrôle van Regeringswege betreft, zoowel met opzigt tot den aanleg als tot de exploitatie, zijn de voorwaarden zoodanig gesteld, dat de rigtige uitvoering der werken en de zuinigheid in het beheer der onderneming voldoende gewaarborgd voorkomen.

Daar waar de bijzondere toestand van Java exceptionele bepalingen noodig of wenschelijk maakte, zijn deze bepalingen in de voorwaarden opgenomen. Zoo is het, onder anderen, nuttig voorgekomen, eene regeling daarbij op te nemen aangaande de kleine zijtakken, die landbouw- en nijverheid-ondernemers in de rigting van den spoorweg aan de lijn wenschen te verbinden, en aan den Gouverneur-Generaal de bevoegdheid voorbehouden om de voorzorgen te bepalen, welke voor de openbare rust en veiligheid en voor de gezondheid van de aan den spoorweg te bezigen arbeiders noodig zijn.

In de hoofdzaak kon zich het opperbestuur dus gereedelijk vereenigen met de concessie, zoo als die door den Gouverneur-Generaal aan de heeren Poolman c. s. is verleend, en zou het voorbehoud, door dien landvoogd gemaakt voor den Minister van Kolonien om, in overleg met de concessionarissen, die veranderingen in de voorwaarden te brengen welke noodig mogten zijn, slechts voor ondergeschikte punten hebben kunnen aangewend worden, ware het niet voorgekomen, dat, met het oog op den stand van de geldmarkt in Europa — eene omstandigheid, die bezwaarlijk even juist door het Indisch Bestuur kon beoordeeld worden, — het toekennen eener rente-garantie van 5 per cent over het tot een zeker maximum bepaald kapitaal der onderneming de grens overschrijdt van den geldelijken steun, welken de Staat aan de concessionarissen niet behoort te onthouden, wil men hun in redelijkheid de mogelijkheid openstellen om de onderneming tot stand te kunnen brengen.

De Regering was van meening dat bij eene door den Nederlandschen Staat gewaarborgde rente van 4½ per cent, de geldschieters genoegzaam aanmoediging zouden vinden om hunnen steun aan de onderneming te geven, en in de onderhandelingen, die tusschen den Minister van Kolonien en de concessionarissen plaats vonden, moesten dezen dan ook de juistheid van die meening erkennen, en traden zij eindelijk toe tot de vermindering. Het is schier overbodig te doen uitkomen, dat hierdoor het bedrag van het maximum der uitkeering, waartoe de Staat jaarlijks gedurende 33 jaren kon verpligt worden, van *ƒ* 700,000 tot op *ƒ* 630,000 is teruggevoerd.

De verdere veranderingen, welke in de Indische concessie zijn gebragt, schijnen geene nadere toelichting noodig te hebben. Alleen moet nog worden opgemerkt dat, toen de Gouverneur-Generaal, bij art. 14 der voorwaarden, de wet van 3 mei 1851 (Indisch Staatsblad n.⁰ 41) op alle voorwerpen tot den aanleg en de exploitatie van den spoorweg benoodigd toepasselijk verklaarde, hij nog niet in wetenschap kon zijn, in hoeverre door het opperbestuur gevolg was gegeven aan zijne dringende voorstellen om evengemelde wet met gemeen overleg der Staten-Generaal te wijzigen. Het schijnt billijk en overigens overeenkomstig met het belang van den Staat, die rentegarantie verleent, dat intusschen de concessionarissen niet noodeloos bezwaard worden met het betalen van regten op voorwerpen voor den aanleg van den spoorweg benoodigd.

Bepalingen omtrent den accijns op het buitenlandsch gedistilleerd.

Door eenige leden werd, bij de overweging dezer wetsvoordragt in de afdeelingen der Tweede Kamer, geklaagd dat de behandeling van wetsontwerpen in de afdeelingen somtijds veel te spoedig aan de orde wordt gesteld. Ook voor dit ontwerp was aan de leden geen genoegzame tijd gelaten tot onderzoek, en aan de belanghebbenden buiten de Kamer hoegenaamd geen tijd om hunne bezwaren vóór de behandeling in de afdeelingen te doen kennen. Zij drukten den wensch uit dat de centrale sectie die bedenking voortaan in het oog mogt houden waar het min of meer gewigtige onderwerpen van wetgeving mogt gelden, waarvan de voordragt en behandeling voor vele ingezetenen van belang is.

§ 1. De omstandigheid dat de wet op den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd nog niet is afgekondigd, en de twijfel welke diensaangaande bestond, gaven algemeene stof tot opmerking. Dat de wet door den Koning bekrachtigd was, bleek reeds uit de kennisgeving deswege door den Directeur van het Kabinet des Konings gedaan. Maar was de wet ook niet reeds in het Staatsblad geplaatst, en heeft dus de afkondiging niet werkelijk reeds plaats gehad? Daarover bestond twijfel. In het register op het Bijblad vindt men de aanteekening, dat zij in n.⁰ 62 van het Staatsblad is opgenomen. Dat nommer is intusschen ook nu nog niet uitgegeven. Onder plaatsing in het Staatsblad is bezwaarlijk iets anders te verstaan dan dagteekening van het Staatsblad en aanwijzing van het nommer. Heeft dit werkelijk plaats gehad, dan heeft men hier het vreemde verschijnsel dat eene wet, die door den Koning is bekrachtigd, en die *facto* is afgekondigd, nogtans door de Regering wordt teruggehouden en niet in werking gebragt. Ofschoon men nu niet voorbij zag dat hier grondige redenen tot vertraging van de in-werking-stelling der wet hebben bestaan, redenen die in de Memorie van Toelichting op art. 10 worden aangewezen, zoo kon men evenwel niet voorbijzien dat het feitelijk terugnemen of houden van de reeds bewerkstelligde afkondiging eener wet niet regelmatig zou kunnen worden geacht. Dit zou een bedenkelijk antecedent kunnen zijn. Des te meer gewigt hechtte men aan deze bedenking, omdat de afkondiging der wetten, dat is de bepaling der dagteekening van het Staatsblad waarin zij worden opgenomen hier te Lande, in afwijking van hetgeen overal elders plaats vindt, het werk is van den Directeur van het Kabinet des Konings, dus van een ambtenaar, op wien geene politieke verantwoordelijkheid drukt. Men herinnerde daarbij aan de dikwijls herhaalde opmerkingen die daaromtrent zijn gemaakt, en aan de even dikwijls gedane beloften der Regering om daarin op doeltreffende wijze te voorzien. Men wist dat door het vorig Kabinet bereids een wetsontwerp omtrent deze aangelegenheid in gereedheid was gebragt, en betuigde eenige verwondering dat de Regering nog geen voorstel van wet hierover had ingediend. Die zaak werd dan ook aan de ernstige overweging der Regering aanbevolen. Sommige leden meenden, met het oog op hetgeen ondersteld moest worden het geval te zijn ten deze — dat namelijk de plaatsing in het Staatsblad wel geschied was, doch dat de uitgifte alleen was opgehouden, — dat de tusschenkomst van de wetgevende magt alsnog gevorderd werd om in de zaak te voorzien. De wet behoorde, volgens hen, de dwaling te herstellen en alsnog magtiging te geven tot afkondiging binnen een door haar te bepalen tijdstip. Het Staatsblad n.⁰ 62 van 1862 kan dan terstond uitgegeven worden. Deze handelwijze zou daarenboven het voordeel opleveren, dat de belanghebbenden den officiëlen tekst van de zeer omvangrijke nieuwe wet eenige weken of maanden vóór dat zij in werking treden moet, zouden kunnen leeren kennen, hetgeen toch ook voor de ambtenaren die haar zullen moeten toepassen, geenszins onverschillig kan zijn. Thans zal die wet slechts weinige dagen vóór dat zij in werking treedt officieel bekend kunnen zijn. Zoodanig voorschrift zou dan ook in het tegenwoordig wetsontwerp opgenomen kunnen worden. In het algemeen viel niet te ontkennen, dat art. 115 der Grondwet niet bepaalt, dat de door den Koning bekrachtigde wetten ten spoedigste door den Koning moeten worden afgekondigd; die last tot spoedmaking wordt alleen in art. 114 der Grondwet gegeven met opzigt tot de beslissing door den Koning omtrent de bekrachtiging der wetsontwerpen te nemen. Uitstel van afkondiging is dus nog geene overschrijving der Grondwet; doch het behoeft geen betoog dat zoodanig uitstel tot groot ongerief zou kunnen leiden, en feitelijk hetzelfde gevolg zou kunnen hebben als intrekking of vernietiging van eene door de drie takken der wetgeving bekrachtigde wet. Deze opmerking was intusschen ten deze van ondergeschikt belang, omdat hier in de eerste plaats de twijfel moest opgelost worden of de afkondiging eener wet, die werkelijk in het Staatsblad reeds geplaatst was, door de Regering feitelijk al dan niet is teruggehouden. Niet alleen deed men de bedenkingen van publiekregtelijken aard gelden, waartoe dit uitstel van afkondiging aanleiding geeft, men wees ook op het hoogst zonderlinge verschijnsel dat eene wet, die niet is afgekondigd, door eene latere wet op andere onderwerpen toepasselijk wordt verklaard, en dat zij zelve nog vóór hare afkondiging gewijzigd zal worden. Was die wijziging noodig, dan schoot er zeker wel geen ander middel over dan het nu gekozene; de bedenking, dat het wijzigen eener nog niet afgekondigde wet een weinig wenschelijk verschijnsel is, wordt daardoor echter niet weggenomen.

§ 2. Evenzeer werd het vrij algemeen afgekeurd dat in dit wetsontwerp veel meer gevonden wordt dan bepalingen betreffende den accijns op het buitenlandsch gedistilleerd, waartoe het volgens het opschrift en den considerans heet betrekkelijk te zijn. De terugkeer tot dergelijke oude dwalingen op het gebied der wetgeving werd bedenkelijk geacht; men verlangde dat althans de wijziging van de wet van 20 junij 1862, en de bepalingen waarbij het tarief van invoerregten wordt gewijzigd, in afzonderlijke ontwerpen zouden worden behandeld. Op het voetspoor van hetgeen in de wet van 15 mei 1859 (Staatsblad n.⁰ 38) voorkomt, zou men in de opname van art. 8 van dit wetsontwerp nog kunnen berusten.

§ 3. De gelijkstelling van den accijns op buitenlandsch gedistilleerd met dien op binnenlandsch vond bij de groote meerderheid geen bezwaar. Sommige leden echter toonden zich daarmede weinig ingenomen. Er wordt, zeiden zij, alsnu een vrij belangrijk offer van de schatkist — nagenoeg een derde van de opbrengst van den accijns op het buitenlandsch gedistilleerd — gevraagd. Dit wordt verlangd juist op een tijdstip waarop de verhooging van den accijns op sterken drank door de Regering als eene zeer nuttige en wenschelijke zaak wordt voorgesteld. Het eenige voordeel dat verkregen zal worden, wordt gevonden in de gelegenheid welke voor onze branderijen geopend zal worden om haar product in Frankrijk in te voeren tegen het verminderd regt, door dien Staat aan andere Natien bij verdrag toegekend. Die fabrieken worden dus ten koste van de schatkist bevoordeeld.

Ook vroeg men, of het voorgestelde invoerregt van *ƒ* 3.50 per vat niet een al te ruim veld zou openen voor de concurrentie van vreemde branderijen met onze eigene.

Deze bedenkingen vonden echter tegenspraak bij andere leden. Deze zagen in de gelijkstelling van den accijns voor alle soorten van gedistilleerd een groot gemak voor den handel, en tevens eene groote vereenvoudiging in de administratie. De gevaren voor de inlandsche industrie werden, volgens hen, veel te sterk gekleurd; het voorgestelde invoerregt van *ƒ* 3.50 bedroeg toch niet minder dan 15 per cent van de waarde min of meer, en gaf dus eene zeer groote mate van bescherming. Zij meenden dan ook dat de inlandsche industrie geen bezwaar tegen de voordragt, uit dit oogpunt beschouwd, deed gelden.

§ 4. Met het oog op den invloed dezer wet op gemeentelijke belastingen werd in eene afdeeling de vraag gedaan, of de Regering bedacht is op het nemen van maatregelen tot grootere zekerheid van de heffing der gemeente-opcenten en belastingen op gedistilleerd, met name, of een vroeger denkbeeld om eene uniforme, algemeene belasting hierop ten behoeve der gemeenten te heffen, al dan niet ter zijde is gesteld.

Goedkeuring van eene schikking tot wijziging van het verdrag van handel en scheepvaart met Frankrijk.

Ofschoon de schikking, met Frankrijk aangegaan tot wijziging van het handels- en scheepvaartverdrag van 1840, bij de meeste leden die aan het onderzoek dezer wetsvoordragt in de afdeelingen der Tweede Kamer deel namen tot geen overwegend bezwaar aanleiding gaf, en sommigen zelfs hun genoegen over het treffen dier schikking betuigden, ontbrak het echter niet aan betuiging van leedwezen, dat Nederland nu voor zijn handel en nijverheid bij voortduur in vele opzigten in Frankrijk van veel minder gunstige conditie zijn zal dan Engeland en België, met name wat de producten onzer visscherijen en die van onze suikerraffinaderijen en van een aantal andere takken van nijverheid betreft. Men vroeg daarom, of de Regering bij magte was om eenige inlichtingen te geven omtrent de verdere onderhandelingen, en of daarvan nog eenig goed gevolg te wachten is.

Men zag ook niet over het hoofd dat het zelfde voordeel, dat nu aan Frankrijk tegen genot van een evenredig voordeel wordt gegeven, geheel om niet aan andere Natiën wordt geschonken, en vooral aan België en het Tolverbond, over welker tarieven van invoerregten de Nederlandsche nijverheid zoo veel regt had te klagen. De vraag kwam dan ook voor, of de Regering niet eenige stappen had gedaan om van die Mogendheden eenig aequivalent te verkrijgen voor het voordeel dat de nieuwe vermindering van Nederlandsche belastingen op vreemd fabriekaat voor haar oplevert. Men wees onder anderen op het buitensporig hooge regt dat nog altijd in het Tolverbond op een voornaam product van onze branderijen, de *gist*, drukt. Des te meer grond was voor dusdanige vertoogen bij die Mogendheden, naar mate de vermindering van belasting op het buitenlandsch gedistilleerd een zeer groot voordeel voor de branderijen te Stettin bijv. oplevert; — een voordeel dat sommigen zelfs bedenkelijk voor onze eigene korenwijnstokerijen achtten.

De meening werd ook geuit dat het Fransche tractaat van 1840 voor Nederland schier geen enkel voordeel meer opleverde, daar toch de gunsten, in 1840 door Frankrijk verleend, alle waarde voor ons hadden verloren. De opzegging van dat verdrag zou zelfs, volgens sommige leden, zeer in aanmerking hebben kunnen komen.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.